

Stawfords Copy Book

Stawfords brev 1820 – 1822.

Anm.: De på engelska skrivna äro översatta, övriga överensstämma i det närmaste med originalen.

Brev och skrivelser, som behandla den eventuella försäljningen av Gruvan till England:

1820

Brev till:

De la Gardie	26/8
Stawford	30/8
Sime	15/9
af Uhr	1/11
Stawford	19/12
Mr James' frågor	
Stawfords svar	
Uttalande av Mr James	
De la Gardie	30/12

1821

De la Gardie	21/1
Sime	24/1
Gram	8/3
Sime	9/3
Sime	23/3
Sime	5/4
Sime	15/4
De la Gardie	15/4
De la Gardie	6/5 (2 brev)
Wm James	10/5
Sime	11/5
af Uhr	12/5
Wm James	8/6
De la Gardie	9/6
De la Gardie	24/6
Sime	24/6
Sime	29/7
De la Gardie	1/9
Sime	21/9
Stawford	2/11
af Uhr	1/12

Brev angående Stawfords ställning och lön vid Gruvan.

Stawfords brev till:

De la Gardie	30/11 1821
De la Gardie	30/12 1821
Fru Bagge	3/1 1822
af Uhr	3/1 1822
De la Gardie	13/1 och 17/1 1822
Fru Bagge	27/1 1822

Översättning

Höganäs den 26 augusti 1820

Hans Excellens m.m.
Greve De la Gardie
Lund & Löberöd.

Herr Greve!

Härmed tager jag mig friheten att tillskriva Eders Excellens några rader angående härvarande Gruva, vilka jag hoppas skola bliva nådigt mottagna.

I förrgår kom en mycket ansedd och i Sverige välkänd herre över hit från Helsingör för att bese denna plats och visa mig planer och beskrivningar över Bornholm samt de dagböcker, som förts över de metaller eller mineral, som år 1818 borrats igenom därstädes av en för detta ändamål särskilt tillkallad engelsman. Han meddelade mig, att en herre i England önskade förskottera en summa av 25.000 £ eller mera, om ett fördelaktigt projekt för brytning av kol på nämnda ö kunde erbjudas. Och som han hade hört att denna Gruva skulle läggas ned inom kort, kom han över hit för att tala med mig i ämnet, och efter att hava uttalat min åsikt så gott jag kunde angående Bornholm eller någon annan plats vid Östersjön, anser jag det helt visst mycket bättre att köpa härvarande Gruva, där allting är fixt och färdigt i enlighet med Newcastle-metoden, och att lämna en så noggrann beskrivning av detta kolfält som min tid tillåter. Jag lovade honom därför att inom loppet av 8 eller 10 dagar få en så detaljerad beskrivning som möjligt att visa sin vän i England, som han synes förmoda komma att högst sannolikt köpa hela koncernen, om han kan få den för vad han anser den vara värd (värdet måste givetvis fastställas vid att antingen han själv eller någon annan person kommer hit från England för att besiktiga det hela) och om betalningsvillkoren äro skäligen, d.v.s. en hel del pengar kommer att behövas de första 3 åren för att kunna bedriva arbetet med kraft. Han skulle önska att endast få utbetala räntan på inköpssumman under den tiden och därefter årligen räntan samt en del av kapitalet, till dess det hela bleve betalt, säg på 10 eller 12 år. Han kommer att taga med sig ett prov på den eldfasta leran, som ligger under kolen, till England, vilket säkerligen kommer att i hög grad öka värdet av Gruvan. – Jag lovade att meddela Eders Excellens detta, och det skall bliva mig ett nöje att bliva hedrad med några rader till svar.

Jag har äran att teckna T.S.

Översättning

Utdrag ur brev till T Stawford.
(Brevets övriga innehåll är icke återgivet)

Löberöd den 30 augusti 1820

”Jag hade just nu nöjet att mottaga Edert brev av den 26 och vill icke vänta ett ögonblick att besvara det. Jag önskar av hela mitt hjärta, att den herre Ni talar om ville övertaga hela Gruvan. Jag beder Eder att låta mig få veta, vad han erbjuder och villkoren samt den tid han föreslår. Jag talade med Hans Majestät under hans vistelse på Skarhult. – Konungen beordrade mig att skicka papperet rörande Gruvan till Statssekreteraren, Herr Hegardt, och syntes vara mycket intresserad av att vi icke skulle inställa kolbrytningen, vilket skulle bli mycket skadligt för vår handel. Han lovade giva order till Baron Fock att taga vår kol som förut och icke använda ved.”

Jag är Eder
(Sign.) Jacob De la Gardie

Översättning

Höganäs den 15 september 1820

Herr Thos. Sime
Helsingör.

Enligt mitt löfte sänder jag Eder härmed en sektion av flera borrhål, utvisande de metaller eller mineral, som borrhats igenom på olika platser här i landet, sedan jag år 1797 började härmed i dessa trakter. Trots mina trägna försök att anskaffa en karta över bergarterna i Skåne av Bergsrådet Hermelin 1804 har jag icke lyckats härmed. Här är det så få, som äro intresserade av mineralriket i trakten. Den som jag hade nöjet att visa Eder var, som jag sade, en present från Hans Excellens m.m. Greve Erik Ruuth och som jag icke vill skilja mig ifrån, men Ni kan se samma metaller eller fossil markerade på en vanlig karta och tagna från den ovannämnda och dessutom de platser, där jag har upptäckt kol, sedan kartan gjordes. Ni kan se gränsen för kolfältet markerad med rött bläck, och här inom hava vi ensamrätt att bryta och även rätt att bearbeta varje metall eller mineral, som påträffas inom detta distrikt. Jag vill endast här anmärka, att så vitt jag har kunnat finna hör hela detta vidsträckta område eller största delen därav till den yngre kolformationen, åtminstone så vitt jag kan bedöma saken, och ingen del har visat sig tillhöra den äldre formationen. Om denna formation verkligen skulle finnas här, måste den ligga mycket djupt, emedan vi här i Höganäs äro, som synes, vid övre randen och hava icke sett någonting vare sig likt den äldre formationen eller övergångsbergarter, som givetvis skulle ligga under. Jag sänder Eder härmed en kopia av ett brev, som jag skrev till Greve De la Gardie, som har hand om Grevinnan Ruuths aktier, jämte hans svar härpå. – År 1817 erbjöds Gruvan till Staten för Rdr 250.000 Bco, men i stället för att köpa den, beviljades den Rdra 75.000 Bco, som Ni ser av närslutna översättning av den rapport, som uppsattes av den Kungl. Bergskollegium år 1812 tillsatta kommittén samt en annan för i år. Av dessa, framför allt den senare, finner Ni:

- 1) att det icke är av något annat skäl (och det är i sanning tillräckligt) som Gruvan befinner sig i sitt nuvarande läge än att Ägarna började verksamheten eller utvinningen av den nya gruvan vid Ryd utan möjligheter att anskaffa pengar för att slutföra denna utvinning.

- 2) att alla de pengar, som utgjorde vinst på den gamla gruvan, lades ned på den nya eller betalades till Ägarna i form av utdelning, såsom framgår av närslutna papper till 1816 och 1817. Huru långt detta har gått borde framgå av den ovannämnda rapporten, som är så opartisk som det varit mig möjligt.
- 3) att beträffande priset på arbetskraften är detta verkligen mycket lågt på denna plats. En gruvarbetare har för varje tunna, av vilka det går 20 på en Newcastle chaldron á 36 bushels; kol No. 1 eller första sorten 8 eller 9 Skilling Rgs, d.v.s. efter nuvarande kurs ca 2 ½ eller 3 pence, hälften så mycket för No. 2 eller andra sorten och för tredje sorten (för det mesta förbrukade hemma) hälften av ersättningen för No. 2, exklusive kostnaderna för maskiner, agenter, smeder m.m. Utlastning och uppföring kosta hälften så mycket mer än kolen och brytningen. De bästa kolen säljas för Rdr 2 Rgs levererade fritt ombord och No. 2 för Rdr 1. Arbetare, som arbeta i dagen, hava från 24 till 32 Skilling per dag. Gruvarbetarna hava ca 1 Riksdaler.
- 4) att det slutligen bör observeras, att det icke är otroligt, då vi icke veta, vad kol vi hava på nordsidan av förkastningen åt norr och öster vid den gamla gruvan, som på grund av brist på pengar icke blivit undersökt, att där kan finnas kol, som kunna brytas med förtjänst, till dess en värdefullare flöts eller flötser kunna upptäckas mot stupet eller under den nuvarande flötsen, där vi nu arbeta, och om vi kunna med dämning eller kilning hålla allt vattnet undan. Det har visat sig, att vi på nämnda sätt hava lyckats sänka schaktet No. 9 10 famnar ned under kolen och driva en 128 famnars ort utan vatten. Det måste vidare framhållas, att jag av brist på utrymme och för att vinna tid var tvungen att driva en stenort i den övre i stället för den undre horisontalorten.

– Detta är en så koncis redogörelse över de nuvarande förhållandena vid Gruvan, som jag kan giva Eder. De närslutna utdragen skola visa Eder, huru mycket kol som brutits de olika åren vid den gamla gruvan; jag sänder även en kopia av det projekt, som jag lade fram för den ärade kommittén år 1818, och så vitt jag ser, har det icke inträffat några väsentliga förändringar sedan dess. De korta, men noggranna kalkylerna ur 1812 års böcker, av vilka Ni härmed får en kopia, visa mycket tydligt, att om Gruvan drevs med engelsk kraft, skulle den kunna brytas med förtjänst.

Jag förblir Eder

P.S. För att, såsom ovan sagts, lämna alla möjliga upplysningar sänder jag Eder härmed några utdrag ur ett brev, som jag skrev till Mr. John Watson, besiktningsman för kolgruvor i Newcastle, år 1804.

Översättning

Höganäs Grufva den 1 november 1820

Välborna
C.D. af Uhr
Stockholm.

Mottag mitt varmaste tack för Eder vänliga skrivelse av den 16 p:to. Jag har till fullo undersökt allting Ni omnämner däri och beder Eder än en gång om ursäkt för att (som jag befarar) besvära med mina utdragna detaljer angående en sak, i vilken Ni icke har någon andel, men för vilken Ni som sann fosterlandsvän har de bästa önskningar om en lyckosam framtid.

Som jag tidigare har sagt, kan jag icke se det vara möjligt annat än att det, som bestämdes på sista sammanträdet, skall lända till skada. För övrigt måste jag säga (oss emellan), att jag förstår, att det icke är deras mening att stanna Gruvan, ty de flesta arbetarna äro anställda på nytt, men icke av Gruvan utan av Major Gram eller i hans namn. Ni ser sålunda, huru allting skötes på ett mystiskt sätt för att komma ifrån den penningaffär, som Ni tidigare fått kännedom om. Jag tackar min Gud för att jag alltid har gått rakt fram i enlighet med min heder och mitt samvetes bud, och därför kan jag icke användas vid hemlighetsfulla och dunkla affärer. Jag förstår dessutom, att de icke vilja, att jag alls kommer upp till sammanträdet den 4:e i nästa månad i egenskap av gruvexpert, men väl som aktieägare på egen bekostnad, något som de icke kunna förneka mig, och om Gud vill skall jag i alla fall vara där för att bevaka min egen rätt samt även Gruvans intressen och välfärd, åtminstone så gott jag kan. – Ni ser i mitt förra brev, ”att mitt kontrakt icke var bindande, emedan det fattades några lagliga formaliteter i formuleringen”, Det är detsamma som att säga: Vi vilja hava honom helt och hållet i vårt våld, och som han är rätt gammal, kommer han utan tvivel att hellre taga, vad vi bjuda honom, än att flytta ifrån en plats, där han har tillbragt en så stor del av sitt liv. Det finnes, så vitt jag kan se, ingenting annat, som kunde nödga dem att säga upp mig från den tjänst, som sunt förnuft säger vid läsningen av mitt kontrakt att jag kunde anse lika säker som denna eller vilken annan gruva som helst, i det i kontraktet omnämnda distriktet. – Men jag skall icke upptaga Eder tid längre med mina egna affärer, vilka i förbigående sagt i alla avseenden kunde hava varit mycket bättre än de äro, om jag hade ägnat dem 1/100-del av den omtanke, som jag ägnat Gruvan, men jag skall nu återvända till min vän Mr. Sime, som icke avseglade från Helsingör förrän den 15:te förra månaden, och jag hoppas snart få höra av honom, eftersom han skriver till mig omedelbart efter sin ankomst till England. Han skall överlägga med sin vän och skriftligen meddela resultatet av deras samtal. Om detsamma leder till ett lyckligt resultat, skulle jag sannerligen föredraga detta framför någonting annat. Ni skulle snart få se, att ”inte fler kattor än de, som fånga råttor, skulle få stanna kvar.” Skulle det hela misslyckas, tror jag, att det ännu är möjligt att bilda ett nytt bolag, men jag är fullkomligt säker på att om den erforderliga penningsumman kan försträckas, komma inga ytterligare fordringar att ställas på dem att satsa en styver mer än vad som fastställdes från början. – Just av det skälet, att främlingar, som för närvarande önska gå med i denna affär, hava tillgång till böckerna från Gruvans första begynnelse (och jag förmodar, att ett antal aktier skulle köpas i Malmö, Landskrona, Hälsingborg m.fl. platser), skulle hava varit mycket bättre att hava ett allmänt sammanträde i en av dessa städer. Den sistnämnda såsom liggande närmast Gruvan är den mest lämpliga. De skulle då kunna se av samma böcker och brev, att om det hade funnits tillräckligt med pengar att fortsätta vid Ryd år 1804, hade jag icke begärt att få bryta vid Brors Backe, eller om pengarna (såsom föreslogs och delvis beslöts, då vi av samma skäl voro tvungna att sluta där och gå tillbaka till den gamla gruvan) hade blivit reserverade, kunde vi hava brutit vid Ryd utan ytterligare hjälp från någon, men Gud skall veta, att då några pengar förtjänades, togos de om hand av Ägarna, och Gruvan lämnades lika hjälplös som någonsin. – Då jag å andra sidan föreslog att bearbeta den gamla gruvan och betala dem den ränta, som den årligen var i stånd till (jag kan ännu icke säga det exakta beloppet) och lämna allting, jag

menar inventariet, i lika gott skick som då jag mottog det, vet jag, att de skulle fått inte så få tusentals Riksdaler, emedan jag i så fall icke skulle använt mer folk för tillsyn än jag gjorde de första åren jag började. De, som önska bilda ett nytt bolag, skola få större förtroende härför, då de se, att den gamla gruvan (oaktat den har bearbetats med många flera svårigheter än den borde, i synnerhet beroende på inställandet av arbetet vid Ryd, något som vi nu även äro tvungna till vid No. 9) fortfarande skulle kunna bära sig och lämna vinst. Intill 1806 låg hela ledningen i mina händer, och ingen lade sig i vare sig karlarnas disciplin eller skötandet av någon del av arbetet över eller under jord. För vem som helst, som vill hava besväret att studera böckerna, skola dessa visa den förlust, som uppstod genom ändringen, och någon annan orsak till skillnaden i kostnader kan jag icke ge. Jag har flera utdrag ur böckerna, som bevisa detta, och fakta kunna icke rubbas.

Då bolaget började, hade vi en bokhållare, som samtidigt var kassör, och denne assisterades på kontoret av en ung man, som lämnade ut vad som beställdes från förrådet. Dessutom fanns en byggmästare. Varje anställd person var arbetare av något slag. Förmannen, gruvfogden tillhörde samma klass. Allting var med ett ord lika enkelt som vid vilken gruva som helst i Newcastle. Men år 1806 måste vi nu i stället för dessa 3 mästare, om jag så får kalla dem, och som voro så många som behövdes både för att driva den gamla gruvan och utvinna den nya, bygga maskiner, hus m.m., hava 1) en kamrer, 2) en kassör, 3) en bokförare, 4) en bokhållare att föra böckerna över uppfordrade och sålda kol, 5) en övergruvfogde, 6) en materialskrivare, 7) en styresman ”med sold”, 8) byggmästaren, d.v.s. en ökning med 5 ”manschettherrar”, som man säger på gruvspråket, att försörja och som voro överflödiga. Jag håller just nu på med att gå igenom några utdrag från böckerna för åren 1816, 1817 och 1818 och har nu avslutat 1816, varvid jag finner, att man hade kunnat spara över Rdr 14.000 Bco, som icke hade något som helst att göra med gruvbrytningen. Men sedan dess har nu hänt mycket, som ännu mer hindrar arbetet från att utföras med vinst. Uppsyningsmannen (ingenjören) har t.ex. ingenting att göra med sitt folks uppförande, ej heller får han anställa eller avskeda någon. Som Ni kanske kommer ihåg, har jag berättat detta, och Ni anmärkte – vad som även har visat sig vara sant – att Ni var rädd för att det skulle visa sig vara ofördelaktigt. Innan jag slutar detta brev, skall jag endast bedja att få besvara Eder med ett par rader till och framhålla, att om 250.000 Rdr skulle anses bliva för mycket (vilket jag vågar säga kommer att bliva fallet), kan summan lämpligast jämkas vid både de gamla och nya Ägarnas allmänna sammanträde.

Jag förbliver Eder
T.S

Översättning

den 19 december 1820

Direktör Stawford

Höganäs.

Som gruvkarl vet jag, att Ni skall ursäkta min frimodiga anhållan. – Jag är ägare av vidsträckt gruvfält och har haft att göra med många komplicerade svårigheter, i synnerhet beträffande vattnet. Vid samtliga mina gruvor uppfordrar jag ca 200 ton kol per dag. Mina anläggningar äro därför ganska vidsträckta.

- 1) Får jag fråga Eder: Gå de gamla brytningarna i Höganäs ut i dagen, och äro de mycket utbrutna?
- 2) Finnes det någon röd sandstensformation, som gränsar till koldistriktet?
- 3) Vilka äro de omgränsande bergarterna? Jag förmodar nämligen, att Ni har undersökt dem. Äro de primära eller omvandlade bergarter?
- 4) Vad är den vanliga diametern av Edra gruvor eller schakt?
- 5) Äro de inbyggda med murverk i murbruk? Hållas vattenådrorna tillbaka genom inläggning av lera eller träkilar eller får yt- och grundvatten rinna ned i schaktet?
- 6) Äro Edra maskiner konstruerade efter atmosfärtryck-principen eller efter den förbättrade principen, och huru starka äro de?
- 7) I vilken del av sektionen finnes det huvudsakliga vattentilloppet, och är marken tillräckligt kompakt för att hålla tillbaka en ovanför liggande vattensamling, om dylik skulle finnas?
- 8) Huru stor är kolets stupning per horisontell yard, och följa de överliggande lagren samma lutning?
- 9) Med Eder kännedom om gruvorna och landet och om ett tillräckligt stort kapital kan anskaffas, tror Ni, att de nuvarande ägarna skulle vilja bilda en del av det nya bolaget genom att tillåta det redan investerade kapitalet utgöra en del av det nya kapitalet och dessutom teckna ett mindre tillskott? Ty jag har en känsla av att det svenska intresset borde blandas upp och förenas med det nya utländska för att skydda detta i ett främmande land, vars lagar, sedvänjor och språk äro mig fullständigt främmande.
- 10) Äro edra arbetare läraktiga och sympatiskt inställda mot utlänningar? För den händelse ett lag schaktsänkare och maskinister skulle sändas över till Eder, skulle de bliva väl mottagna av "infödingarna"?
- 11) Kunna de beredas varma, torra, bekväma hus och trädgårdar?
- 12) Äro livsmedlen lika våra, och är ölet likt det engelska ölet?
- 13) Är det någon tull vid import av engelsk humle?
- 14) Vill Mr. Stawford samtycka till att delta i och åtaga sig en viktig post i koncernen, och vill hans son och brorson eller endera av dem samtycka till att stanna kvar för framtiden eller minst tre år på underordnade, men goda befattningar?

Mr Stawfords ledareförmåga, fasthet och klokhet synas beundransvärda och förtjäna de högsta lovord.

Fosterlandskärleken hos Greve Erik Ruuth, denne mycket högsinte adelsman, står över allt beröm, hans ansträngningar att exploatera mineralskatterna förtjäna framgång, och de svårigheter han måste hava haft att övervinna, då allting, t.o.m. arbetarna, måste nyanskaffas, hava utan tvivel varit mycket stora, men han har gjort sig väl förtjänt av sitt land, som en gång i framtiden kommer att göra hans minne full rättvisa.

Planen att börja en stor industri i Skåne är även ur politisk synpunkt av stor betydelse. Platsen är mycket fördelaktig, och de kommersiella fördelarna för Staten torde bliva mycket stora. Befolkningen skulle genast tredubblas, och en internationell marknad för inhemska produkter skapas. Gruvprodukter skapa nya värden, och den, som genom sitt arbete får fram ett mått kol, som han säljer för 20 shilling, skapar ett nytt kapital till samma belopp. – Det som givit England möjlighet att utvidga sin makt så, som detta land gjort, är huvudsakligen och förnämligast landets mineralrikedomar och då i synnerhet de outtömliga kolgruvorna. Dessa hava drivit maskinerna och givit utkomst och bröd åt den stora befolkningen. Med samma medel skola liknande resultat skapas i Sverige.

Då Kejsaren av Ryssland var i England, blev han så imponerad av betydelsen av våra kolgruvor, att han anställde flera engelska gruvmän i sin bekantskapskrets i sin tjänst och har givit dem de mest hedrande och inkomstbringande befattningar i sitt rike.

Den nuvarande svenska Konungens klara förstånd måste snart uppskatta de politiska förmåner hans konungarrike kommer att få genom att utnyttja dess mineralrikedomar, och jag räknar därför med Hans Majestäts beskydd för ett nytt bolag.

Högaktningsfullt W. James

Wykin Colliery 19 Dec. 1820.

Stawford har gjort följande anteckning:

1821 Wm James Esqr

Wykin Colliery

19th Decr 1820

Besvarat den 10 maj.

Översättning

P.M. och frågor.

Jag har studerat den mycket detaljerade beskrivningen i de av Mr Stawford hitsända dokumenten, och jag tror mig hava fått en riktig uppfattning av detta koldistrikt. Det är tydligen en oberoende kolformation av betydlig utsträckning, men genomsatt av förkastningar i likhet med de flesta fyndigheter. Flötserna äro tunna och de övre av mycket underhållig kvalitet. Den undre flötsen med 2 fot 6 tums tjocklek kan icke vara mycket givande, men det synes vara mycket troligt, att de två undre flötserna blivit sammanförda genom någon förkastning, något som ofta händer (och i synnerhet i denna gruva, där kolen äro så oregelbundna, att de på ett ställe äro 48 fot (?) tjocka), och att man kan finna en god, brytningsvärd flöts på 4 fot. – Och dessutom är det möjligt, att lägre och mera regelbundna flötser kunna påträffas i mitten av fältet. Dessa förväntningar berättiga till ett allvarligt studium av förhållandena.

Det händer ofta, och synes även här vara fallet, att vattnet från de gamla gruvorna och kort sagt från hela fältet föres till 74 tums huvudmaskinen, som ensam är otillräcklig och att 50 tums cylindermaskinen måste hjälpa till. Utan att noga undersöka trakten och gruvorna är det omöjligt att bilda sig ett begrepp om bästa sättet att bemästra arbetet. Från varje synpunkt, på vilken jag kan se på denna fråga är jag av den åsikten, att vittomfattande brytning kan utföras, men huruvida den blir lönande eller icke, måste bero av många omständigheter, som man endast kan få ett begrepp om genom ett besök på platsen.

Men innan jag vidtager några mått och steg, skulle jag önska få ett klart besked om omfattningen av den koncession, enligt vilken kolen brytas.

Jag förutsätter, att Sveriges Konung eller Regering är herre över alla förläningar i hela landet och att tillstånd och privilegium att besitta och bryta kolen samt andra stora befogenheter lämnats åt Hans Excellens Greve Erik Ruuth. Jag förstår vidare, att han fann det lämpligt att överlämna en tredjedel i aktier till diverse personer och reservera två tredjedelar för egen räkning, att han nyligen har avlidit och hans ställföreträdare samt aktieägarna hava råkat ut för oförutsedda händelser och utgifter och därför önska sälja koncernen.

Jag ber att få veta framför allt innehållet i och storleken av privilegiet.

Huruvida någon rätt till mark medföljer privilegiet, och huruvida och på vilka villkor markområden i närheten av gruvorna kunna erhållas för idkande av jordbruk. Gälla villkoren vissa år eller kan marken köpas för all framtid?

Huruvida timmer kan erhållas och på vilka villkor? Huruvida timmer eller skogsland är inkluderat i privilegiet?

Huruvida en engelsman, som köper det hela eller en del är enligt svensk lag berättigad till densamma och får överföra eller testamentera den till sina barn? Är han skyldig att göra militärtjänst?

Huruvida allmänna skatter och kommunalskatter och pålagor skola betalas för gruvorna och beloppen?

Huruvida hus och byggnader, som uppföras av innehavarna, tillhöra dem och äro deras absoluta egendom? Är privilegiet förenat med någon och i så fall vilken feodaltjänst?

För den händelse dessa frågor besvaras på ett tillfredställande sätt, får jag framställa nästa fråga: Huruvida de nuvarande ägarna skulle samtycka till att gå med i ett nytt bolag och huruvida kolbrytningen på fem eller sex år skulle kunna drivas upp så, att produktionen blir 200 ton eller vilken annan kvantitet per dag, och kan denna kvantitet säljas på export för fartyg, och finnes det några hinder för leverans till Köpenhamn och andra hamnar i Danmark? Alla ytterligare upplysningar skulle vara mycket välkomna. För närvarande har jag ett fördelaktigt intryck av bolaget, och om upplysningarna äro tillfredsställande och min hälsa tillåter, kommer jag antagligen att besluta mig för att resa i vår för att utforska landet och träffa vederbörande.

P.M. tillhör Mr. James' brev den 19 dec. 1820.

Översättning

Svar.

- 1) Brytning har för många år sedan försiggått från två dagorter, vilka tryckts eller rasat igen, efterhand som pelare utbrutits, genom den s.k. Newcastle 3:e brytningen.
- 2) Ingen som jag har sett. Mycken upplysning kan erhållas på den punkten, d.v.s. belägenheten och utsträckningen av kolfältet genom mitt brev i början av sistlidna september jämte karta över Skåne och andra papper till Mr. Sime i Helsingör.
- 3) Urberg av röd och grå granit finnes norr och nordöst om kolfältet. Sydost om Höganäs, ca 40 engelska miles, finnas omvandlade bergarter, men om det är röd sandsten har jag icke haft tillfälle att utröna.
- 4) Kolgruveschakten äro 8 fot i diameter, den maskingruva, vid vilken 74:an står, är 11 fot, de övriga 9 eller 10 fot, allt efter omständigheterna.
Våra schakt äro timrade, såsom i Newcastle, (om ej inbyggda med sandsten) med schaktsringar av ek, 5 x 4 tum, klädda med furuplankor, vilkas tjocklek varierar med djupet av lösa jordlager, sand, grus m.m., ned till "hallen".
  - a) Alla våra maskiner äro enligt Messrs. Boulton & Watts ritning med undantag av en 45 tums cylindermaskin, som är en vanlig maskin enligt Mr. Crothers förbättrade konstruktion, d.v.s. med luftpump och kondensor, (nu användes den sällan och är mycket utsliten, åtminstone cylindern och träställningen).
  - b) En pumpmaskin vid den nya gruvan vid Ryd, vars cylinder är 74 tum i diameter.
  - c) Vid den gamla gruvan, alldeles intill 45:an, står en 53 tums cylindermaskin, som pumpar upp allt vatten i den gamla gruvan från Fru Bagges eller den undre flötsen. Dessa gruvor äro på de planer, som Mr. Sime fick i Helsingör, markerade med No. 9 och D eller maskingruvor. – 74:an har en 11 tums och en 18 tums pumpsats, vilka pumpa upp vattnet i dagen. Av de två undre pumpsatserna har en 11 ½ och en 17 tums diameter. 53:an drager en 17 tums pumpsats, 30 famnar.
  - d) En 28 tums cylindermaskin, som pumpar upp vatten från den övre eller Grevinnan Ruuths flöts på 20 famnars djup med en 11 tums pumpsats. Alla dessa maskiner äro enkelverkande. 28:an gör ca 15 st. 6 fots slag per minut, 53:an 11 á 12 st. 8 fots slag och 74:an ca 11 slag.
  - e) Det finnes 4 ångmaskiner för uppfordring av kol, en enkelverkande med en 18 tums cylinder med svänghjul, 2 andra dubbelverkande och med 15 tums cylindrar. – En med en 12 tums cylinder, som uppfordrar kol från övre flötsen. De förstnämnda 3 kunna uppfordra ca 60 korgar per minut. Innehållet i varje korg väger ca 2 cwts (ca 100 kg.).
  - f) Det finnes även en ångkvarn med 2 par stenar, 18 tums cylinder, dubbelverkande, för malning av säd till arbetarna m.fl.
- 5) Till en början kom det lika mycket vatten från alla håll, men snart endast från öster och söder, emedan förkastningen åt väster från maskingruvorna bildar fullständig barriär mot vattnet från väster. Vattnet kan antagligen icke (jag menar ovanför den undre flötsen, där vi nu bryta) hållas tillbaka genom vad i Newcastle kallas antingen "wedging" (kilning) eller "tubbing" (dämma), ty om det stoppas upp i schaktet, följer det sprickorna i lagren ovanför hela vägen till taket. Detta har försökts flera gånger. Om brytvärd flöts skulle

påträffas under denna, kan vattnet hållas borta genom kilning, såsom framgår av mitt ovannämnda brev till Mr. Sime.

- 6) Stupningen är vanligen mot sydsydost, 2 ½, max. 3 tum per yard. De överliggande lagren följa densamma.
- 7) Jag har brevväxlat med Ägarna i denna fråga, och de säga, att de skulle vara villiga att innehava 1/3, men att de icke kunna förskottera några pengar till ett nytt bolag. Dock kan en del av de återstående 2/3 få inestå hos köparna, om säkerhet lämnas för att beloppet och räntan betalas. Räntan är här i landet 6 % per år.
- 8) Våra arbetare äro läraktiga och sympatiskt inställda mot utlänningar, särskilt engelsmän. Maskinisterna och schaktsänkarna kunna få bekväma hus, trädgårdar och mycket bra livsmedel. För ett bryggeri finnas här lämpliga lokaler, där öl bryggdes för den engelska garnisonen i Anholt under sista kriget med Danmark. Tullen på importerad humle är endast en obetydlighet.
- 9) Mr. Stawford kommer med största sannolikhet att taga så stor andel i bolaget, som han har råd till, och stanna kvar i sin befattning som gruvexpert och ingenjör (som han har innehaft sedan första början), och hans ringa förmåga kommer att så länge och så långt som möjligt att till fullo användas på och för gruvans välfärd. Hans son dog sistlidne december, men hans brorson är villig att stanna antingen permanent eller för den tid, som parterna kunna enas om.
- 10) En utlänning, som köper antingen en del eller det hela, har liksom en infödd sin fulla frihet att överlåta sin egendom till sina barn eller till vem han önskar. I Sverige är man enligt lagen krigstjänstskyldig för 20 till 25 års ålder, men hittills har endast första klassen, d.v.s. de som äro mellan 20 och 21 år gamla blivit utkommenderade. Tjänstgöringen under fredstid består i att exercera 17 dagar om året, och den uttagne kan, om han så vill, hyra en person i sitt ställe. – För att hjälpa och stödja bolaget medgavs år 1801, att inga skatter skulle läggas på gruvan under de följande 30 åren.
- 11) Husen och andra byggnader på platsen äro gruvägarnas rättmätiga egendom, och de betala endast för marken, dessa stå på, efter en opartisk värdering.
- 12) Hamnen är öppen, men trygg för alla vindar och har säker ankarplats. – Det finnes ingenting som hindrar att skeppa kol till Köpenhamn eller någon annan hamn i Danmark, om Ägarna kunna finna marknad för dem. Detsamma är fallet med vilken annan plats som helst, dit de önska sända dem.

Den 6 december 1820

Skrev till Herr af Uhr till svar på hans brev av den 17 förra månaden och uttalade däri min åsikt om Gruvans nuvarande tillstånd, och med samma brev sände jag honom ett utdrag ur Gruvans böcker både beträffande kolgruvorna, maskinerna och jordbruket i avsikt att visa honom skillnaden mellan den föregående och nuvarande ledningen. Samtidigt meddelade jag honom, att Mr. Sime hade ankommit till England.

Höganäs den 30 december 1820

Välborna
Herr C.D. af Uhr
Stockholm.

Den 6 dennes tog jag mig friheten att tillskriva Eder angående det gamla ämnet, nämligen härvarande Gruva. Jag har sedan fått höra, att Kungl. Bergskollegium skall skicka ut ett prospekt till allmänheten, och som det icke råder något tvivel om att Ni själv och Herr G. Broling komma att utses för detta ändamål, tager jag mig härmed friheten att besvara ännu en gång, vilket jag hoppas, Ni icke skall misstycka eller anse mig alltför besvärlig. Med hänsyn till att ett dylikt prospekt skall skickas ut och för att låta dem, som kanske hava för avsikt att köpa aktier, få veta, att vattnet i Gruvan – så vitt det står i mänsklig makt att avgöra det – icke kommer från sjön, skickar jag Eder härmed en kopia av en rapport från förmannen vid maskinerna, som tydligt visar, att vattnet i stället för att minska, skulle hava ökat, (om det kom från Kattegat), emedan de springor genom vilket detta vatten passerar, skulle nötas på sidorna och sålunda skulle släppa fram en större mängd vatten.

Jag närsluter även en kopia av ett brev från min vän på andra sidan havet, men utan namnet på personen i fråga, som fordrar, att hans namn skall hållas hemligt, till dess tiden är inne för avgörande förhandlingar. Jag har med dagens post sänt en kopia av samma brev till Greve De la Gardie, men jag måste erkänna, att jag är nästan övertygad om att något kommer snarare att göras för att förhindra än för att befrämja åtgärden, och det är med Gruvan som med så mycket annat av någon mera betydande storleksordning, som jag läst om här i Sverige, att frågan oftare hindras än befordras genom förslag uppgjorda av folk, som äro bättre skickade att sätta upp långa protokoll än att lägga fram användbara förslag. För min del måste jag erkänna, att förslaget att bilda ett bolag med 10.000 aktier å Rdr 100 Bco per styck icke förefaller mig kunna leda till ett gott resultat. Jag önskar, att jag skall få orätt, men är rädd för att det inte går så. Det hade bestämt varit mycket bättre att hava haft endast 2.000 aktier å Rdr 250 Bco per styck, d.v.s. en summa av Rdr 500.000 Bco, och ställt hela detta belopp till Gruvans disposition (N.B. om den gamla Gruvan skall hava Rdr 300.000 Bco i stället för 250.000 Rdr Bco, som först var tänkt år 1817), så skulle det bliva Rdr 200.000 Bco över, vilket i sanning är en mer än tillräckligt stor summa för att sätta Gruvan i ordning och även lämna en del över att lägga ned på borningar för att ytterligare exploatera kolfältet. – Och i stället för att tala om puddling process, glashyttor m.m., kunde nya bolag, då Gruvan var färdig, bildas för andra tillverkningar. Detta hindrar icke eller skulle icke hindra aktieägarna att teckna aktier i alla eller några av de andra fabrikerna, som möjligen inrättas på platsen och förutsättas bliva lönande. Detta har alltid varit systemet, där jag har växt upp, och synes vara det enda förnuftiga, ty härigenom kan den, som endast önskar vara intresserad i Gruvan, göra så, och likaså kan den, som endast önskar vara intresserad i glashyttan, vara det, och så alla de övriga. Den som så tycker kan köpa aktier i alla företagen, antingen de äro många eller få. Men låt oss nu antaga, att dessa 10.000 aktier bliva sålda. Vi få då ett stort antal aktieägare, av vilka en del vid ett sammanträde anser sig hava samma rätt att yttra sig som vilken annan som

helst i en eller alla angelägenheter rörande såväl Gruvan som alla de övriga fabrikationsgrenarna, lydande under samma bolag. Men jag vill icke upptaga Eder tid längre med detta ämne, ty Ni känner till dessa saker bättre än jag, och vill endast tillönska Eder ett gott nytt år och tecknar etc.

T.S.

P.S.: - Vill Ni vara vänlig och ursäkta mig för att jag icke tidigare har skickat skissen på ångvagnen, men så snart jag kan få den kopierad, skall jag icke underlåta att göra det. Min sons död har hindrat mig.

Översättning

Stenkolsgruvan den 30 december 1820

Excellensen m.m.
Greve Jacob De la Gardie
Stockholm.

Jag har härmed äran närsluta en kopia av ett brev från min vän i England beträffande Gruvan, som jag enligt Eders Excellens nådiga begäran skulle vidaregiva, så snart jag mottog några underrättelser i denna angelägenhet. Som Eders Excellens ser, önska förslagsställarna, att deras namn hemlighållas, tills något grundväsentligt skall göras i affären. Jag får därför bedja Eders Excellens vara vänlig att vid tillfälle meddela mig, vad jag kan skriva till mina vänner, och då särskilt beträffande hans fråga angående dem, som skulle flytta hemifrån och bosätta sig i Sverige såsom ägare av en avsevärd egendom. Jag skall endast taga mig friheten att påpeka för Eders Excellens, att jag är övertygad om att Gruvan och allting annat, som är eller kan bli förbunden med densamma, om den kommer i händerna på en, två eller tre ägare, kommer att drivas med mycket större vinst än det någonsin är möjligt med aktieägare, i all synnerhet om deras antal skall bli så stort som 10.000. Jag beder Eders Excellens ursäkta mig, att jag tager mig friheten att oombedd säga min ödmjuka mening, men jag hoppas, att Eders Excellens skall ursäkta mig i betraktande av den tid, de bekymmer och det arbete (ofta med risk av både liv och hälsa), som jag ägnat bolaget, och som därför helt naturligt gör, att jag är mycket bekymrad för dess framgång, även sedan jag är borta. Jag har äran etc.

T.S.

Kolgruvan den 30 december 1820

Major Gram
Stockholm.

Min Heders Broder,

Jag tackar dig av hjärtat för ditt brev av den 21 och att du var god låta ändra annonsen angående Johns död. Som den var, hade den varit en ridicule (= till åtlöje). Jag vet inte en gång, vem som satt upp samma. Det fågnar mig av hjärtat, att du tror saken skall gå bra, men jag försäkrar min kära Bror, att efter mitt begrepp vill jag mycket hellre hava sett och hade mycket mera hopp, om man inte hade tagit mera än 2000 aktier á Rdr 250 Bco vardera, som

utgör en summa av Rdr 500.000, och om detta nya Bolag vill betala det gamla Rdr 300.000, så blir det Rdr 200.000, som skulle utgöra en fond för Kolgruvan, en summa som aldrig kan behövas vid Ryd, men väl om man genom borrhörsök vill finna en mera förmånlig flöts eller ställen för nya schakt kan denna summa behövas, kanske däröver, men det beror på dåvarande intressenter. – Detta är det första. För det andra skulle man, när kolgruvan var slut på Ryd (eller förr, om kolens tillgång är tillräcklig därtill), bilda ett nytt Bolag för ett Glasbruk eller något annan manufakturverk, som kunde anses förmånligt. Detta sättet lämnar var och en av intressenterna i Gruvan fritt att taga aktier i vilket Bruk eller Fabrik de behagade utan att blanda allt uti ett, vilket efter mitt korta begrepp bleve ett slags sammelsurium av allting i en klump av det, som borde hava varit åtskilt. Frågan skulle hava blivit en helt annan, om en eller två engelsmän hade övertagit Gruvan och drivit de olika manufakturverk, som omnämmts i aviserna. Greve De la Gardie har fått en avskrift av ett brev, som jag erhållit från Herr Sime, som han kan läsa för dig, åtminstone dess huvuddelar. Appleman har varit här och tager emot tjänsten strax efter Nya Året, och jag hoppas, att han skall passa därtill. Tack för löftet att lämna mitt brev. Inventariet (det bästa jag kunde förstå) hade du med postdagen efter du skrev ditt sista brev till mig, men jag har svårt att förstå precis vad du menar med vad som är gjort och vad som felar för fullbordandet av 45 tums maskinen till en 53 tums cylinder. Det synes uti mitt projekt angivet uti augusti 1819, att maskinens flyttande och ändring skulle kosta med grund och murat hus Rdr 6355 Banco, och här ingenting, snart sagt, därmed gjort av betydenhet. En halv cylinder är gjuten och fastsatt vid den halva, som var gjuten förut, samt några mindre gjutna järndelar, som Axel har lovat mig att vara det, och av räkning från fabriken framgår, vad de bestå av. De persedlar, som fattas av gjutet järn, äro ringen till övre delen av cylindern, dess botten, lock och pistongen. Dessa äro de huvuddelar, som tillhöra maskinen (så som man benämner den) inne i huset (in the house), men vad angår pumparnas ändring, om maskinen skall flyttas till Ryd eller Brors Backe, än de skulle göra vid Ryd, och som förut är sagt, är dess flyttande till Ryd upptaget till Rdr 6355. Få se, huru mycket där är uttaget härpå i morgon. Det är visst inte mycket i förhållande till vad kalkylen uppgår till. – Min kära Bror minnes, att jag har påskyndat allt vad jag kunde Tit. Fagerström om de piecer för nya 53 tums maskinen, men i brist av tackjärn kunde han inte gjuta dem. – Jag vet intet rättare än att man upptager 45 tums maskinen till det värde, den är upptagen till i inventariet, och de nya pjäsernas värde skall även finnas där, som skall tillhöra det nya. Jag är mycket obligerad för det deltagande, som Grevinnan Ruuth är nådig att hava med mig uti förlusten av en för flera år ungdom, som lovade en stark hälsa och skicklig medlem uti samhället, och jag försäkrar, att ingen tager (som jag tror) mer del uti hennes bekymmer än jag.

Uti detta års tid är det inte möjligt att säga så precis, när jag kan börja kolbrytning uti Försöket. Nog av! Var försäkrad, att ingen tid skall förloras därmed, så som jag nämnde uti mitt sista, först då uppfodringsmaskinen är färdig vid Hjelpen, vilket jag vill hoppas blir inom 14 dagar, åtta dagar därefter kan hästvinden vara flyttad därifrån till Försöket, och då kan kolbrytning börjas där. Robert, som har varit rätt stadig sedan Johns frånfall, haver jag haft mycket njuta av, om detta vill fortfara (continuera). Jag har haft honom nere och mätt under jord i Hjelpen i går, och som han lärt geometri, trigonometri, navigation, lantmäteri etc. uti England, blott han bliver stadig, kan bliva ännu en nyttig medlem i samfundet och till mig nyttig. Jag är litet krasslig, till om med sjuk, men hoppas, att då jag har brukat min tofflor nu ett par dagar ännu, skall det gå för sig igen. – Robert och dess Fru bjuder hjärtligen hälsa dig och beklaga din bortovaro tillika med Bergh och din tillgivne vän och Broder.

T.S.

Kolgrufvan den 10 januari 1821

Herr Major Gram
Stockholm.

Min Bästa Broder,

Mycken tack för din angenäma av 29:e sistl. månad. Jag har observerat, vad du säger om aktiernas antal, även om amortering; detta senare skulle vara en klok anstalt, om den kan verkställas! Efter allt vad jag kan förstå och vad jag från första början önskat. Jag är rätt nyfiken att se prospektet. Nu kommer det snart, hoppas jag.

Jag tackar dig för väl utträttad sak med pensioner för Folket; jag kunde omöjligt önska det bättre än det är. Nytt är här alldeles intet. Jag har varit sjuk som en hund, men nu Gudi lov är det snart alldeles bra igen. Det är glädjande för mig, att Robert håller sig beskedlig och stadig, han var åter nere i Gruvan och mätte med kompass i går igen och har gjort det rätt bra. Nu har vi haft något snö, men det har fallit under blåsväder, så att det har icke varit något slädföre; i natt blåste en storm eller näst därtill, och nu är det töväder. Få se, huru länge det skall så vara. Uppfordringsmaskinen vid Hjelpen är ganska nära färdig. Jag väntar blott på ett st. rör till ”varma pumpen” från Hälsingborg och schaktlavens uppsättande. Var god min kära Bror hälsa Bergskollegie Herrarna ifrån mig, då du råkar dem, ävenledes Överdirektör Geijer. Jag har ännu icke fått tillfälle att se hans vackra fabrik i Stockholm. Robert och dess Fru bjuder mig framföra deras kompliment och hoppas snart ha nöjet se dig säkert väl och muntert hem igen, till och med Din tillgivne vän och Broder T.S.

P.S.: - Åkermans Söner (firma F.M. Åkerman & Son, Göteborg), ifrån vilka jag har haft brev av andra göromål eller affärer, nämner, att det läder, som jag hade givit promemorial order för, kom till Helsingör i november, men de har ännu intet hört från dig, oaktat de meddelat, då det anlant. Nu säga de i ett par ord, att du är i Stockholm, och om du icke redan har skickat remissa, gör det säkert med det första.

Kolgrufvan 12 januari 1821

Herr Major Gram
Stockholm

Min kära Broders brev av den 5:te dennes har jag riktigt emottagit, och jag tackar dig av hjärtat därför.

Då jag i Leeds tillbringade några dagar med Owens Patroner Messrs. Murray, Renton & Wood, trodde de visst inte, att han 1821 skulle sättas att bedöma eldmaskiner, som jag hade byggt eller skulle bygga, men jag skall inte tala någonting angående hans kapacitet som ingenjör, fastän jag kan presentera ett brev från en av mina landsmän med anmärkning över de maskiner vid Södertelje kanal 1818, som visar, att maskinen på 20 hästkrafter jämt gjorde precis skäl för en på 10 och de övriga i samma mån jämt hälften av vad de borde göra. Om jag får lov av min vän, skall jag låta översätta och trycka detsamma med avisen. – Jag tackar dig även, min kära Bror, för de frågor, du var god tillställa mig, från Greve De la Gardie. Den första begriper jag alldeles icke, varför den göres, emedan denna maskin var fullt i gång den 5 juni. Svar på den andra har du så när man kan möjligt bestämma i mitt brev av den 30:de sistlidne, men likväl skall jag svara på dem alla till Generalen Greve De la Gardie på engelska, emedan jag tror mig kunna bättre explicera mig på mitt modersmål, i synnerhet vad Direktionen i Stockholm angår. – Min kära Bror har alltid hört mig säga som ordspråket ”ju flera kockar, ju sämre soppa”, när jag talar om hushållning på backen eller över jord (ty uti Gruvan kan inte göras några inskränkningar). Då vill jag bjuda en var, som vill veta sanna

förhållandet, att blott gå på kontoret och se på böckerna och avlöningslistorna, ty de måste, om inte fan är med i spelet, vara sanna. – Det är mer än troligt, att jag sade i somras, att det fattades uppfordringsmaskinen vid ”Hjelpen” ganska litet eller inget nytt gjutgods, ty då var det inget annat därav, som fattades än så kallade blåsrör, som icke väger ett lispund, men då 28 tums maskinen skulle i gång, måste jag taga varmvattenspumpen från Hälsingborgs-maskinen för att användas där, och en ny varmvattenspump måste göras i dess ställe. – Men för fan i våld, vad är detta för dumheter, som man har för sig? – Jag skall appellera till vem som helst, som äger minsta kunskap därom med det vattentillopp i ”Hjelpen” och den maskinstyrka, vi hava, något schakt var som helst har varit i arbete med mindre försummelse än där har varit. Jag har intet nytt att berätta annat än att 6 gossar av Stockholmarna ligga hemma, ty de hava icke kläder att gå ut med. Jag skickade bud till Råbergs, men han har ingenting. I morgon får någon käring ut på landet för att se, om man kan få någon vadmal, men vad fan vill man utan pengar.

Alla de mina bjuder om sin hälsning

Din alltid tillgivne vän och Broder T.S.

Översättning

Kolgrufvan den 12 januari 1821

Generalen m.m.
Greve P. De la Gardie
Stockholm.

Genom förmedling av Major Gram har jag mottagit några frågor på svenska, men som jag vet, att Eders Excellens och även de övriga Herrar Styresmän fullkomligt förstå det engelska språket, hoppas jag, att det icke skall anses ohövligt, om jag besvarar frågorna på engelska, eftersom det faller sig mera naturligt (trots de många år jag vistats här i landet) och lättare för mig att uttrycka mig härpå, vilket jag skall försöka att göra som följer:

- 1) Varför inte alla till 28 tums maskinen hörande pjäser av gjutgods blivit beställda efter ritningarna och färdigställda vid Hälsingborgs Gjuteri, då Fagerström hade järn, eller deras kompletterande genast då han fått järn?
- 1) Jag beklagar, men jag varken vet, huru jag skall svara, eller fullt klart förstår, vad som frågas efter i denna fråga. Denna maskin sattes i gång den 5 sistlidne juni och går så bra som någon maskin kan göra, och vad jag säkert vet med låg bränsleförbrukning. Samtidigt med att jag har min dagbok framme för att se efter, när maskinen sattes i gång, tager jag mig friheten att återgiva ett utdrag från dagen innan eller den 2 juni för att visa vår ekonomiska ställning och omöjligheten att fortsätta något arbete utan oavbruten förlust tack vare våra dåvarande begränsade omständigheter.
- 2) Om kolbrytningen i ”Försöket” snart kan börjas, och om Du bestämt kan uppgiva tiden?
- 2) Det är omöjligt för mig att fastställa på en dag eller två när, då jag kan börja bryta kol där. I mitt brev av den 30 pto till Major Gram sade jag om ca 14 dagar. Jag hoppades, att maskinen vid ”Hjelpen” skulle vara färdig (och om vädret medgiver arbete utom hus, blir den färdig nästa onsdag eller torsdag) och sedan kunna vi på 8 dagar med skapligt väder flytta hästvinden från ”Hjelpen” till ”Försöket”.

- 3) Om inte hästvindan för tids vinnande kan flyttas från "Besväret", det arbetet tills vidare kan vila och vid "Försöket" med yttersta kraft fortsättas?
- 3) En blick på kolrapporterna visar, att det har brutits så mycket kol i "Besväret" (eller närapå så mycket), som hade kunnat brytas i "Försöket", om även huvudorterna ("långorter") hade drivits in för att rymma så många man, men dessförinnan komma vi att behöva några veckor, när vi väl börjat därstädes.
- 4) Vartill nyttjas alla hantverkarna nu, då inga nya arbeten få ske?
- 4) Major Gram kan svara på den frågan lika bra som jag. Timmermännen Böös, Holmstedt och And. Arvidsson hava alternativt varit sysselsatta med att avsluta uppforderingsmaskinen för kol vid "Hjelpen", några mindre reparationer på 53- och 45 tums maskinerna samt arbetarebostäderna. Den fjärde, Hellsing, är sysselsatt med pumparna till stallet och bränneriet samt med andra småarbeten, som icke äro så lätta att angiva. Vid olika tillfällen gör han likkistor, vilket upptager en god del av hans tid. – Fagerström och muraremästare Nordberg sota skorstenar och rensa spisar, då så är nödvändigt, men äro för övrigt utan arbete.
- 5) Som en sak till orygglig efterlevnad föreskrives, att inga nya arbeten av vad namn och av vad beskaffenhet som helst få företagas, förrän Direktionen i Stockholm giver sitt samtycke, och att alla onödiga hantverkare som icke kunna sägas höra till det "scientifika", genast skola avskedas, samt att maskinens flyttningskostnad från No. 19 till "Försöket" skall uppgivas, men icke verkställas förrän vidare order ankommer.
- 5) Till svar på denna fråga tager jag mig friheten att säga, att den förefaller mig vara den egendomligaste, som jag i hela mitt liv sett framkastad! – Om jag drager ifrån kostnaden för flyttningen av maskinen för uppföring av kol från "Association" till "Försöket", kostar flyttningen av maskinen från "Union" enligt böckerna Rdr ---, och det kommer icke att bliva så stor skillnad mellan denna maskin och den, som skall flyttas. – De ovannämnda timmermännen Holmstedt, Böös och And. Arvidsson hava gått med på att för en bestämd summa av Rdr 175 Rgs taga ned och sätta upp nämnda maskin, och detta är, vad de komma att taga itu med, så snart vädret tillåter. – Men skulle det vara Ägarnas önskan, att dessa män skola avskedas, har jag ingenting annat att säga härtill än att de alla äro män, som kunna få arbete var som helst, och att det är min plikt att påpeka, att när någonting av betydighet skall utföras här, finnas inga arbetare i Sverige, som för Gruvans bästa kunna utföra, vad dessa män kunna. Jag är fullt förvissad om att Amiral Platen skall vara villig att taga emot dem till att börja med, och om de skulle få för sig att resa till Bornholm, blir det icke lätt att förhindra detta.

Jag hoppas, att Eders Excellens ursäktar mig, om jag är något korfattad i de svar, jag har givit. Jag hade äran nämna i mitt sista brev, att den, som vill göra sig mödan att betänka den tid jag har offrat på detta arbete, måste otvivelaktigt önska, att jag skall hoppas på fortsatt framgång för detsamma, när jag slutar härmed. Förutom Greve G.E. Ruuth vet åtminstone Fru Bagge, att jag inte kom till Sverige för att söka anställning, utan tvärt emot alla mina engelska vänners önskan var jag svag nog att låta övertala mig att slå mig ned i ett främmande land och offra min tid åt detsammas bästa, då min innersta önskan i verkligheten var att få tjäna mitt land till döddagar. – Med sådana känslor, vilka aldrig skola lämna mig, har jag äran teckna

T.S.

P.S.: - Då jag sände bud till kontoret för att få kostnaderna för flyttningen av maskinen från "Union" till "Restoration", fick jag veta, att dessa böcker äro i Stockholm, varför jag icke kan exakt uppgiva beloppet, men efter vad jag så här i hastigheten kan uppskatta den till, skulle jag förmoda någonting omkring Rdr 500 i allt. Det synes vara mycket tal om att överflödigt folk är anställt vid Gruvan. Jag skall endast taga mig friheten att säga, att i stället för som nu 20 till 23 man anställda ovan jord vid stallen och åkerbruket var deras antal år 1805 begränsat till högst 8, och då var det icke fråga om sånings- och skördetid (som Eders Excellens kan se av det närslutna utdraget ur böckerna från den tiden), oaktat jordbruket var mera omfattande då än nu. Jag har nästan glömt att nämna, vad som sagts angående att Direktionen i Stockholm skall giva sin sanktion till allting, som skall göras vid Gruvan, innan det påbörjas, och jag vill vädja till Överdirektör af Uhr, Herrar Broling, Lindersköld, Swedenstierna och Schölle, om ett sådant beslut skulle taga form och vidhållas, huruvida det icke skulle leda till det helas undergång? – Befall och jag skall lyda, men jag önskar, att uppmärksamheten fästes på följderna.

Kålgrufvan d. 17:e januari 1821

Herr Major Gram
Stockholm.

Tack min Hedersbroder för ditt sista brev av den 9:e dennes, och jag hoppas, att du har fått mitt av den 12:te. – Ditt brev är, jag försäkrar dig, rätt intressant, emedan det giver mig någon upplysning om det antal aktier, som verket nu kommer att bestå av och som omtalats så många gånger. Jag har intet nytt att berätta dig härifrån. Greve Ruuth tillskriver dig om pengar. – Jag begriper inte, då man har kol på hand på backen, varför inte du eller, snart sagt, vem som helst (som ingen skuld i discount har förut) kan låna åtminstone Rdr 5.000, varvid åtminstone någon av intressenterna kunde gå i borgen för summan, såsom brukligt är vid detta verk. ----

Jag kan väl tro, att både du och Bergmästraren (vilken jag bjuder om min hälsning till) har fan så mycket att göra, ty om H. Herrarna i Sverige inte förstå huru till att driva bruk och fabrik så väl som i England kunna de hålla långa protokoller och utarbete fullt 10 om inte 20 gånger så mycket skrivelser och kalkyler som man behöver eller brukar i nämnda land. Var god, min Bror, och säg mig, vad Greve De la Gardie vill, att jag skall svara Herr Sime på brevet, och kom snart hem med eller utan pengar, bäst likväl det förra. – Åkermans Söner skriker som fan, och jag fruktar, att vi mista snart nog några av vårt bästa folk, ty de kunna inte leva på vackra ord.

Må alltid väl och ännu bjuder jag (med hälsning från alla mina) vara välkommen hem till

Din alltid redliga vän och Broder
T. Stawford

P.S.: - Sedan jag skrivit detta, har jag haft äran emottaga Greve etc., etc. De la Gardies brev som jag med nästa postdagen hoppas hava äran att besvara.

T.S.

Översättning.

Gruvan den 21 januari 1821

Generalen
Greve De la Gardie
Stockholm.

Jag hade äran tillskriva Eder Excellens den 12 dennes och har sedan dess blivit hedrad med Eder förbindliga skrivelse av samma datum. Jag skriver utan dröjsmål till mina vänner i England för att meddela dem innehållet härav. Jag kan tydligt se, att de enligt min enkla mening komma att köpa antingen det hela eller ingenting. Detta vet jag var deras inställning beträffande Bornholm. I mitt förra brev till dem omnämnde jag, att Gruvan år 1817 hade erbjudits till Staten för Rdr 250.000 Bco, varför de äro förberedda på någonting däromkring. Det stod i en tidning för någon kort tid sedan, ”att om en engelsman skulle köpa Gruvan, var det mer än troligt, att det endast var för att ödelägga den”. – Jag vill endast upptaga Eder Excellens tid med ett par anmärkningar med anledning härav, ty jag är övertygad, att Ni, som varit så mycket i England, mycket väl vet, att även om några kolgruveägare skulle önska exportera kol, så har politiken i landet i allmänhet under många år icke uppmuntrat den, utan tvärt om gjort mycket för att förhindra den, så långt som lagen tillåter. – Redan år 1777 byggdes en ångmaskin av Mr. W. Brown, Throckleyfell, för kolgruvor i Flandern. År 1803 eller i början av 1804 utverkade Lord Hawkesbury, då Statssekreterare i Utrikesdepartementet, att order sändes till Newcastle att utfärda pass till de 4 man (vilkas namn jag kan uppgiva, ävenså namnet på det fartyg de skulle resa med), som skulle hjälpa mig i Gruvan. År 1817 skickades folk till Ryssland för att borra efter kol etc. Förra året skickades en ångmaskin till Bornholm, allt med brittiska regeringens vetskap och samtycke. – Jag har ingenting nytt att berätta angående arbetet här på platsen. Maskinen för uppfordring av kol vid ”Hjelpen” är nu färdig att börja uppfordra kol i morgon.

Jag har äran teckna etc.
T.S.

Översättning.

Höganäs den 24 januari 1821

Mr Thomas Sime
Dundee.

Jag har dröjt med att erkänna mottagandet av Eder skrivelse av den 8 december, till dess jag hade meddelat dess innehåll till Ägarna vid deras sammanträde i Stockholm, d.v.s. så mycket som var nödvändigt och naturligtvis utan att nämna några namn, och härmed får Ni en kopia av brevet från Generalen Greve De la Gardie, ordförande vid sammanträdet. Han säger ingenting om överförande av äganderätten i Sverige, men jag är fullt förvissad om att alla erforderliga garantier komma att lämnas på den punkten. Kullen utgöres av granitberg, som bildar kolfältets nordgräns. Den östra gränsen utgöres av Söderåsen, som även består av granit, urberg liksom Kullen. De kolet omgivande bergarterna utgöras av sandsten och lerskiffrar, alla tillhörande den yngre kolformationen. Så vitt jag vet, sträcker sig detta kolfält bort till inemot en halv svensk mil från Landskrona. Huru mycket längre bort det sträcker sig, vet jag icke. – Jag har svarat General De la Gardie, att jag redan på förhand var nästan alldeles säker på att Edra vänner troligtvis antingen skulle övertaga hela eller ingenting av koncernen, emedan deras sätt här att sköta affärer är så olikt vårt i England. Emellertid tror jag inte (mellan oss och Eder vän), att de varken skola kunna skaffa så många aktietecknare, som de föreslå, eller kunna få Rdr 300.000 Bco för det hela, men så snart något

blir bestämt, skall jag icke underlåta att underrätta Eder härom. Jag har ännu icke mottagit något brev från Mr. James. Jag hoppas, att dröjsmålet icke beror på några tråkiga följder av hans sista opasslighet. – Vi hava haft en hel del frost här, men mycket litet snö. För övrigt ingenting nytt med undantag av att jag haft olyckan att förlora min son, vilket är en svår förlust för Gruvan och för mig. – Ehuru något sent önskar jag Eder ett gott nytt år och tecknar

Högaktningsfullt

T.S.

Översättning.

Kålgrufvan den 27 januari 1821

Generalen
Greve De la Gardie
Stockholm.

Jag beder Eder Excellens om ursäkt för att jag tager Eder tid i anspråk och för det besvär, jag förorsakar, men jag känner det som min plikt att till Gruvans President och valde Direktör omnämna några detaljer, som hänföra sig till det brev, jag hade äran att skriva den 12 dennes beträffande de frågor, som framställdes till mig genom Major Gram. – Då jag åter genomläser detta och ser, vad som säges där om att överflödigt folk sysselsättes vid Gruvans jordbruk, stall etc., kan det se ut, som om jag klagade på Gruvans nuvarande Styresmän angående förhållandena över jord, något som var långt ifrån min avsikt. Jag vet mycket väl (åtminstone tror jag det), att jag sedan Herr Carl Bagges död icke haft att göra med någon, som så helhjärtat och oegennyttigt önskat att tjäna Gruvan som Major Gram. – då jag besvarade frågorna, vilket jag försökte att göra så bra jag kunde, hade jag inte tid att giva den allsidiga förklaring jag önskade, d.v.s. att giva Eders Excellens en kort men riktig framställning över Gruvans skötsel från allra första början. Jag beder Eders Excellens ursäkta mig för att kanhända vara litet kortfattad i detta brev såväl som i brevet av den 12 dennes, men jag skall endast lägga fram, vad kontorets böcker och avlöningslistor visa. Det finnes ett gammalt ordspråk, som säger: ”Ju fler kockar, ju sämre soppa”. Då detta verk först påbörjades i december 1796, visar mitt avtal (det enda skälet till att jag skulle stanna kvar här i landet), att ingen här på platsen skulle utföra något av vikt utan att det gick genom mig eller efter mitt godkännande (Greve G.E. Ruuth och Fru Bagge veta, att detta är sant), och i juni 1797 valdes Greve G.E. Ruuth och Herr Carl Bagge enligt bolagsordningen till Styresmän. Sedermera skötte Herr Carl Bagge alla penningaffärer och jag (så gott jag kunde) de olika avdelningarna inom driften såväl över som under jord fram till inemot slutet av 1807 med Herr Borgström som bokförare (han är nu i Carlsholm), en ung man vid namn Carlbeck som bokhållare och förrådsförvaltare, en byggmästare, som förde förteckning över dem, som arbetade vid byggena. Då utfördes alla nu befintliga byggnader med undantag av ångkvarnen, kasernen eller baracken och dem, som byggts sista året. N.B. Kasernen byggdes 1806. – År 1806 och 1807 tog Hans Excellens Greve E. Ruuth för första gången en aktiv del i den ekonomiska förvaltningen. Ett undantag var år 1802 (såsom framgår av den bilagda förteckningen över utgifterna för stallen), då han ”förbjöd mig att stacka höet, som jag hade gjort förut”. – Och före 1806 sålde Förmannen kolen, såsom brukas i Newcastle, där de säljas landvägen, sedan de betalats inne på kontoret. Nu infördes en ny tingens ordning. En kamrerare, en bokförare, en kassör, en magasinsförvaltare, en kolförsäljare, d.v.s. kålskrivare, en övergruvfogde samt en inspektor att se till stallen och allt, som hör till jordbruket. Bifogade utdrag från 1799 till 1811 visar, vad som vunnits genom den sistnämnda befattningen, d.v.s. inspektorens

beträffande stallen och jordbruket (det senare genom utdrag fram till 1818). Jag har icke förr gjort eller kan utan mycket besvär göra dylika utdrag, emedan inga regelbundna, årliga inventeringar eller värderingar av varken det ena eller det andra gjorts förrän år 1818. – År 1810 var Hans Excellens så illa underrättad, att han lät övertala sig att göra Nordblad, som endast en kort tid, 2 år, varit helt sysselsatt vid maskinerna och förut ett eller 1 ½ år delvis vid Gruvan, till förman vid maskinerna, men han kunde icke utan uppsikt göras ansvarig för skötseln av maskinerna. Följden blev också den, att då 53 tums maskinen flyttades från Brors Backe år 1810 och 1811, användes härför 6128 dagsverken, men att under vintern 1805 – 1806, från september till maj, bygga en helt ny och komplett maskin erfordrades endast 4167 dagsverken, inklusive timmermän, smeder, murare, hantlangare, med ett ord allting, och härvid är att märka, att då maskinen flyttades, blevo ångpannorna endast reparerade, under det att den nya maskinen fick helt nya ångpannor. 45 tums maskinen flyttades från samma plats år 1807, och detta utfördes med 1481 dagsverken, varvid jag hade en engelsk timmerman, som var bas över arbetarna, men även arbetade själv. – Jag beder Eders Excellens ursäkt mig, att jag är så omständlig, men jag önskar att så vitt möjligt klargöra frågan. Om tiden hade tillåtit det, skulle jag med samma post ha sänt Eders Excellens ett utdrag ur avlöningslistorna, som Major Gram har sett och kan intyga riktigheten av, och beder nu att helt kort få återkomma till de överflödiga arbetarna vid jordbruket och stallen, och långt ifrån att lägga skulden härför på Styresmännen skall jag här taga mig friheten att nämna de olika orsakerna härtill, nämligen:

- 1) Då Gruvan började, anställdes inga andra än starka och flitiga arbetare, de s.k. gamsarna, i Newcastle ”bankmen”. Dessa voro 2 st. till 4 hästar, som de bytte ut kl. 12, och då de skulle draga upp kol på högarna med vagnar i stället för slädar, var det 3 man och 3 hästar. För att nu göra samma arbete är det 5 man till 3 hästar. Skälet härtill uppstod först när man tog hit folk från arbetarehuset, korrektionsanstalten i Karlskrona och Landskrona, varvid 2 man varken kunde eller ville utföra en mans arbete.
- 2) Då pionjärkåren sattes upp och värvades, kom det allt slags folk, som aldrig vant sig vid hårt arbete, och en ny värdesättning, om man må kalla det så, infördes vid Gruvan för officerare, underofficerare och korpraler vid denna kår. Officeren väntade, att dessa män, som skulle arbeta och leva gott för att uppehålla kåren, skulle kunna göra det och bliva behandlade såsom soldater. Följden blev, att sjukhuset var fullt av sjuka, och så snart de kommo ut, voro de oförmögna att utföra det hårda arbete, som tillhör varje gren av gruvdrift, utförd efter Newcastle-metoden. De sysselsattes ovan jord, där de fingo lättjefulla vanor, som de icke kommo över, och dubbla antalet man måste användas där. Det var samma förhållande med gamsarna m.fl. Härtill kommer, att då pionjärkåren sattes upp, skulle alla hava sina kol hemkörda med Gruvans hästar, i stället för att de (för att de skulle hushålla bättre med dem) skulle vara tvungna att själva betala för hemtransporten. Major Gram har redan utträtt mycket i denna riktning, och jag hoppas, att mycket mera skall göras, om vi ännu en gång komma i lugn och ro och karlarna regelbundet och på bestämda tider få sina avlöningar, någonting som är av största vikt.

– Ingenting nytt vid Gruvan. Ångmaskinen vid ”Hjelpen” är i gång och går bra, och timmermännen hålla på med att flytta hästvindan till ”Försöket”. – Ännu en gång beder jag Eders Excellens om ursäkt för att jag så länge har provat Edert tålamod och har äran teckna etc.

T.S.

P.S.: - Jag beder Eders Excellens om förlåtelse för löftet om det ovannämnda utdraget. Jag trodde det var färdigskrivet, då jag slutade brevet, men som det icke är färdigt, hoppas jag kunna sända dem alla med nästa post och då med foliosidor, avskrivna ur böckerna.

Kålgrufvan den 28 januari 1821

Herr Major Gram
Stockholm.

Min Heders Bror,

Jag var full av förhoppning från vad din goda fru sade mig, att jag inte denna gång skulle behöva tillskriva dig mer i Stockholm, men genom ditt sista till kontoret ser jag, att du då inte visste, när du skulle lämna staden. Här vid gruvan är ingenting nytt sedan mitt sista. Maskinen vid Hjelpen är i gång och går bra. Den uppfordrar en korg på litet över $\frac{1}{2}$ minut, men då den blir sliten eller polerad, behöver den visst icke så lång tid som $\frac{1}{2}$, och det är så fort jag någonsin önskar: schaktet är inte mer än $19 \frac{1}{2}$ famnar. Därför äger maskinen nog styrka. Timmermän flytta hästvinden till Försöket på ackord. Hovmarskalken Greve Ruuth kom hem i går afton, men är mycket sjuklig. Jag var just nu och skulle hälsa på, men som han just inslumrat, talade jag inte med honom.

Vid omläsning av mitt sista brev till dig den 12 ser jag, att jag glömde säga käre Bror, att jag ämnade skriva ytterligare till Greve De la Gardie angående överflödigt arbetsfolk etc., men det kunde synas, som om jag ville belasta Styresmännen eller dig själv, vilket du väl vet är långt ifrån min mening, ty jag vet då du väl kommer hem. Om de inte vilja binda med onödiga instruktioner, kan gruvan drivas nu med lika enkelhet som gjordes de första 10 åren, under vilken tid ingen befattade sig det allra minsta varken över- eller underjordsarbetarna, utan det gjorde de, som bodde på stället. – Jag skall lämna honom extrakt eller underrättelser, huru salig Excellensen, då han åren 1807 och 1808 började befatta sig härmed, efter hand tog in en mängd mera folk och ökade behovet på backen, eller över jord, d.v.s. då vi togo manskap från arbetshusen i Carlskrona och Landskrona, var det uselhet av alla slag till Pionjärer. Han befalldes, att de skulle hava sina kol fritt hemkörda i stället för att de förut måste själva låta hämta dem. – Dessa uslingar, som nu kommo sist från Stockholm, kan giva dig ett gott begrepp eller idé om huru största delen av de först värvade pionjärerna voro. Därför måste vi då som nu sätta 2 eller 3 man till att uträtta, vad en man gjorde förut, t.ex. tvenne gamsare brukades till ett schakt, där så mycket kol och berg kom upp, att gamshästarna måste bytas om vid middagen. Nu går det mycket bra, och de tro sig rätt nöjda, om en karl kan utstå gamsning så länge som en häst etc., etc.

Detta, käre Broder, ser Du själv är sant. Jag skall visa Dig i böckerna, att det år 1816 genom sådana inrättningar, som hans salig Excellens har låtit göra, uppstått en extra utgift på 7 å 8000 Rdr Bco.

Men jag får sluta för postens avgående och blott en gång till (såsom i mitt sista av den 17:e) önska snart välkommen hem, och med bästa komplimang från Robert och dess fru tillika med
T.S.

Översättning.

Grufvan den 3 februari 1821

Generalen
Greve De la Gardie
Stockholm.

Den 27 p:to tog jag mig friheten att tillskriva Eders Excellens, vilket jag hoppas Ni vill hava godheten ursäkta, och jag tager mig friheten att försäkra Eders Excellens, att endast min uppriktiga önskan om Gruvans välfärd och att därjämte även lindra den högvälborne Grevinnan Ruuths förluster kan förmå mig att fortfarande besvara Eders Excellens – alltför mycket är jag rädd – i denna angelägenhet. – Jag tillåter mig att säga, att mitt förslag är att Gruvans förvaltning skall återfå den enkla form den hade, då gruvdriften började. Ett exempel härpå framgår av närslutna utdrag ur böckerna, vilka jag hade äran att omnämna i mitt sista brev.

Jag har äran teckna

T. Stawford

Stenkohl Grufvan den 11 februari 1821

S.T.

Herr Doktor etc., etc.
I. Hallenius
Helsingborg.

Min Heders Bror!

Förlåt mig, om jag faller dig besvärlige i min anhållan som jag hoppas du vill göra mig till villjas med så fort det låter sig göra. –

Saken är den! Här, såväl vid Grufvan som uti Socken är en så stark sjukdom som de kallar väl för Maeslingen, men så många dör deraf, att jag fruktar det kan vara en beredning till någon smittsamme Sjukdom, eller Illarted feber. Doctor Kinberg har liggadt sjuk 6 veckors tid och således kan intet komma ute för att se efter eller ordinera någonting för dem; Äfven önskar jag på Grufvans vägnar Broder ville ordinera någonting för honom, äfvenledes vid samma tillfälle. Med fullkomlig förhoppning att kära Bror neka intet uppfyllande af min önskan, har jag nöjen teckna

Etc.,etc.

T.S.

Kohlgrufvan den 8:de mars 1821

Major G. Gram
Stockholm.

Tack min hjärtans kära Bror för ditt brev av den 2:dra dennes! – Du minns, att jag genast förutsade, vad där kunde möjligen (av klokt folk) väntas av ett sådant sammelsurium som hela planen med 10.000 aktier jämte prospekt, d.v.s. rätt och slätt ingenting. – Däremot borde, om de ej vilja sälja till en engelsman (vilket jag är säker på vore bäst för Verket) ett prospekt utgått, som tydligen visade sanna orsaken till att Gruvan icke har burit sig, d.v.s. för att man började med att arbeta utan att någonsin äga tillnärmelsevis det kapital, som var föreslagit, då det proponerades att börja med arbeten här på Ryd, och använt alla de vinster från Gamla Gruvan därtill etc., etc.

Jag ville, att inte mer än 1200 aktier skulle finnas å minst 500 Rdr Rgs vardera, men ännu bättre om där var mindre antal av aktier å Rdr 500 Bco. De handlande, jag har talat med i ämnet, Rooth och andra, säga, att de skulle snarare och hellre köpa en aktie för 1000 Rdr Bco än 2 å 300 vardera, ty då skulle icke ett så vidlyftigt Bolag uppstå, och man driver alltid vilket arbete som helst ju enklare man kan ställa det för såväl Bolagsmän som Styrande. Härtill må gärna tilläggas, den som icke har Rdr 500 Bco att riskera, om han skulle mista allt sammans (som icke synes möjligt, ty där skall naturligtvis alltid bliva en del därav i egendom och inventarium), har han visst intet till att göra med ett sådant företag som Höganäs Stenkohl-Grufvan. Vad är det! Jo, ca 40 £ Sterling, lika mycket som Kapten Bakers betjänt hade om året, då han sist var i Sverige, och likväl allting fritt i huset. Men jag hör Dig säga: ”Detta är ett fattigt land”. Det medger jag ock! Men jag är likväl fullt övertygad, att om en plan och prospekt hade varit uppsatt av Herr överdirektör af Uhr och Tit. Broling, hade de allt fått köpare till det beloppet, till och med om antalet aktier blott hade uppgivits till 800 st. å 500 Rdr Bco, som utgör samma summa som 1200 å 500 Rdr Rgs, nämligen 400.000 Rdr Bco, då gamla Bolaget skulle erhålla detsamma som de utbjödo Gruvan för år 1817 eller 250.000 Rdr, ty i vad mån är Gruvan förbättrad sedan? Det är sant, en smedja, ett sandstenshus äro uppförda, 74 tums maskinen är ändrad och 28 tums maskinen uppsatt vid en uppfodringsmaskin, som är nytt till Verket. Men däremot, huru mycket stenkol är där icke utbrutet eller upptaget sedan dess? Svaret är: för hel hop pengar. – Detta vet Bror själv så väl som jag.

Se nu, min kära Broder, Du vet, att kalkkylen för att upptaga Ryd skulle gå till ca 80 å 90.000 Rdr Bco, men för hasarder, vartill alla kolgruvor äro mer och mindre exponerade, borde alltid vara någon resurs att tillgå, och detta hade vi här, ty då gamla intressenterna erhålla 250.000 Rdr, som förut sagt är, så återstår för att vinna och iståndsätta gruvan vid Ryd, och även ett ”stipendium” för ”jordbärs” drivande, inåt kolfältet Rdr 150.000, och mer borde aldrig utgå. Jag observerar, vad Du säger angående inskränkning av arbetsfolk, vilket jag hoppas vi snart kommer att muntligen talas om. Hantverkare har inte arbetat annat än en dag eller 2 då och då med det arbete, som varit absolut outhärligt för 14 dagar sedan eller mera. Kolkörsel eller rättare sagt både kol och flis till herrarna, smedjan etc. köras nu (som i begynnelsen med stora kärran), och köraren har 4 sk. Rgs överhuvud för varje lass. Ingen får fritt hemkört lägre under än Gruvfogden, stalldrängar (som alltid har haft) och hamnfogden samt de pionjärer, som inte hava uttjänt, 17 till antalet, men många av dem har snart gjort detta. I mitten av nästa vecka är kitteln (ångpannan) till reserv färdig, då där blir 5 man mindre, tills 53 tums kitteln skall börja repareras (om man kan få medel därtill). Den har varit i smedjan nu en längre tid.

Innan jag slutar, önskar jag säga kära Bror ett par ord om Steglinge och Backagården. – Då jag först arrenderade dessa boställen, så var det med omtanken att behålla den förra för min egen räkning, och om Gruvan eller Excellensen icke var nöjd därmed skulle jag behålla dem begge. Men salig Excellensen övertalade mig att lämna dem begge till Gruvan, vilket jag även gjort. Och jag kan försäkra min Bror, om man vill bruka dem så, att man inte strävar efter annat än hö och inte säd eller annat oftare än till ymnigare höväxt är nödig, så kan dessa hemman eller boställen njutas med fördel, men då gödslar man så oftast själva ängen med hästdynga och stenkolsaska, som sprides först, och sedermera nedharvas (om jag kan bruka detta ord) med ris (?) dragen genom gryn (?) och en häst spänd för densamma. – Men då skulle man såsom i början stacka allt hö om hösten för hela nästkommande året.

Jag trodde, då jag begynte, att jag blott skulle skriva ett par rader och tacka för Ditt brev, jag skrev dig den 4:de och bad Dig såsom ofta förut komma snart hem till Din tillgivne vän

T.S.

P.S.: Om Du råkar Bergs-Collegium vänner, var god framför min hälsning. – Min Nephew och Niece bjuder om deras compliment. – Vid genomläsandet av detta brev får jag anmärka,

att Bror måste finna, att jag som aktieägare själv måste inse, att desto mera Gruvan kan säljas för till ett nytt Bolag, desto bättre måste det vara för mig – men jag vill hålla mig vid rimligheter.

T.S.

N.B. Skrev till Herr af Uhr med samma innehåll och besvarade hans av den 15 januari.

Översättning

Höganäs den 9 mars 1821

Herr Thos. Sime
Dundee.

Jag hade nöjet att tillskriva Eder den 24 januari, varvid jag lämnade en beskrivning av de kolen omgivande bergarterna, som påträffas här i trakten, uttalade min åsikt om Gruvans tillstånd och bifogade en kopia av ett brev, som jag mottagit från Generalen Greve De la Gardie i samma sak, som jag allt hoppas Ni mottagit i rätt tid. Jag lovade även i mitt brev att underrätta Eder, så snart något blivit bestämt angående Gruvan, men hittills har ingenting effektivt gjorts, och min då uttalade mening har sedermera styrkts, d.v.s. att de skulle varken kunna anskaffa så många aktietecknare som de hoppats eller här i landet erhålla den summa som begärts för det hela. Affären synes gå mycket långsamt, ty hittills hava icke mer än 800 av de avsedda 10.000 aktierna tecknats. Då detta projekt först blev känt, tillkännagav en anonym brevskrivare, att om det skulle bildas ett nytt bolag, funnos de som voro villiga att övertaga 2.000 aktier, men som denne okända person upprepade gånger blivit efterlyst i de allmänna tidningarna och ännu icke har ansett det lämpligt att anmäla sig, synes det hela mera likna en fars än någonting allvarligt. Ett nytt sammanträde skall hållas i juni, men som den nuvarande planen icke har utsikt att lyckas dels beroende på någras oförmåga och dels på den totala bristen på företagsamhet hos andra i detta land, är det min fasta övertygelse, att deras enda utväg blir att sälja koncernen ”en gros”, om jag får använda detta uttryck, och med största sannolikhet för en mycket mindre summa än begärd, eftersom det misslyckade försöket att överlåta koncernen på så många olika händer enligt mångas mening kommer att sänka dess verkliga värde.

- Jag förbliver

Eder tillgivne
T.S.

P.S.: - Jag har ännu icke haft nöjet att höra något från Herr J.

Kolgruvan den 15:de mars 1821

S.H.T.
Generalen etc., etc.
Greve Jacob P. De la Gardie
Stockholm.

Jag tog mig friheten att besvara Herr Generalen m.m. med min skrivelse av den 3 februari, vilken jag hoppas ej illa upptages, emedan ingen drivfjäder var därtill utan Gruvans väl, som alltid måste vara förknippat och bundet vid Höga Herrar Ägarnas intressen. Det är av samma

skäl jag ödmjukast vågar mig att ytterligare besvära i samma sak. Jag skulle skrivit till Herr Major Gram i samma ämne, men är oviss (emedan han icke har skrivit något till Gruvan med sista posten), om han ännu är kvar i Stockholm eller på väg därifrån. – Herr Generalen m.m. är även nådig förlåta mig, som skriver och besvärar med min dåliga svenska i stället för att skriva på mitt modersmål. Orsaken är den, att det torde hända, att jag blir tvungen att läsa upp detta om söndag eller måndag för det stackars lidande folket här på stället för att lugna dem så långt som det står i min makt att göra det.

Ingen kan beskriva, huru mycket de lida. Förliden måndag den 11:e var en stor mängd samlad här på kontoret för att beklaga sin nöd och bedja om hjälp, men på ett så beskedligt och anständigt sätt, som det är möjligt att vänta av sådant folk, ty, som de sade: ”Vi hava icke kommit hit som en sammangaddning eller att det minsta buller skall höras från oss. Vi begära blott att få veta, om någon hjälp är att vänta etc., och om vi blott kunna erhålla 3 á 4 daler samt till att köpa oss litet sovel och tobak, gå vi ned i gruvan och hjälpa till, så långt vi kunna, men vi kunna omöjligt leva och arbeta i så strängt arbete på blott bröd, salt och brännvin.” – Kamreren såväl som jag försöka förgäves låna pengar för att hjälpa dem något, men det ser visst inte ut, som om vi kunna få några, men vi hava likväl hjälpt dem denna gång med 24 skilling Rgs per man, och om det är möjligt (om vi inte få några pengar till lördag) skall jag försöka hos Herr Ryttmästare Lilliecrona på Höghult och andra ställen för att på kredit skaffa några oxar till slakt för dem. Förutan någon hjälp är det omöjligt för dessa stackare att leva, och naturligtvis bekymrar mig deras avskedande och pengar till likvid för vad de hava förtjänat. Närslutna rapport eller avskrift därav har jag tagit mig friheten att skicka Herr Generalen m.m. för den 11:e, varav synes, huru många som äro sjuka, till största delen gossar i mässlingen. Många barn såväl över hela socknen som vid Gruvan hava dött. Förliden vecka var det 16 lik i Väsby socken, och Doktor Kinberg har varit sängliggande sjuk i sju veckor, och jag tror knappast, att han någonsin kommer upp igen. Till Doktor Hallenius har jag skrivit brev med bud till Hälsingborg, och han har lovat att komma, om det är möjligt, men kan inte nämna dagen, emedan så många äro sjuka i staden, där han är ensam läkare. Jag skall därför med lördagens post anhålla, att Herr Baron och Landshövding Klinteberg torde beordra hit en läkare.

Jag skall nu blott bedja om förlåtelse för att jag upptager så mycket av Herr Generalens tid och hoppas, att om möjligt någon hjälp skall komma snart, och har nåden framhärda

Ödmjukaste tjänare
T.S.

P.S.: - Just som jag skrev mitt namn under ovanstående, fick jag bud, att Doktor Kinberg låg för döden, och innan jag hann fram till hans hus, hade han stilla avlidit kl. 3 e.m.

Stenkålsgrufvan d. 16 mars 1821

Herr Baron etc., etc.
Landshövdingen W. af Klinteberg
Malmö.

Genom ett brev av den 14 dennes till Herr Hovmarskalken etc. Greve G.E. Ruuth med påskrift att i dess frånavaro öppnas av mig jämte närliggande ödmjuka memorial från Kyrkoherden i Väsby, att så mycket folk voro farligt sjuka vid Gruvan av en från Mässlingen befarad övergång (eller fruktad övergång) till en epidemisk sjukdom, behövdes att en läkare bleve hitsänd, får jag härmed nåden tillkännagiva, att jag väl för några dagar sedan sagt Herr Kyrkoherden Olin, att för den fortfarande sjukdom, som härskade uti socknen

(konversationsvis sagt) och som läkaren här vid Gruvan var illa sjuk (vilken haft tillsyn över de sjuka uti grannskapet sedan mer än tjugo år, sedan han hitkom), tycktes det mig vara bäst att skriva Konungens Höga Befallningshavande om en läkares förordnande (för Gruvans räkning naturligtvis) att besiktiga dem, som här äro sjuka. Jag hade förut anhållit hos Stadsmedikus Herr Doktor Hallenius att för Gruvans räkning hitkomma, och om ej Herr Kyrkoherde Olin skrivit till Herr Baron, vill jag på Gruvans vägnar anhålla därom. – Jag hade så mycket mera skäl härtill, emedan av dem, som åberopas hava dött under nämnda tvenne månader detta år, utgöras inalles 1 hustru och 8 barn från Gruvan, där vid sista mantalsskrivningen funnos med stort och smått ungefär 800 personer. Av 10 döda, som begrovos i söndags, och 5 veckan förut voro 5 från Gruvan, resten från övriga socknen, varibland trenne från ett hushåll i Ingelstråde och tvenne från ett i Höganäs fiskläge. – Som Gruvans läkare, Doktor Kinberg, avled här i går och många äro sjuka av allehanda krämpor, får jag ödmjukast anhålla, att Herr Baron torde vara nådig för Gruvans räkning beordra en läkare hit.

Jag har äran framhärda

Herr Barons ödmjukaste tjänare
T.S.

Stenkohls Grufvan d. 17 mars 1821

S.H.T.

Herr Baron etc., etc.

N. Gyllenstjerna

Krapperup.

Min Gracious Herr Baron!

Genom Slagtaren och husman Pehr Pålsson Lång får jag lära att Herr Baron m.m. har vid f.d. Assessor Kjellmans Täppa fyra St. feta svin Creatur.

Ämnen eller meningen af dessa rader är för att fråga om Herr Baron Will sälja dem till Grufvan. Pengar skall betalas af Grufvans Cassa; eller och Pehr Pålsson skall få anvisning för Beloppet på Contoiret härstädes som Herr Baron m.m. befallar. Min ödmjukaste anhållan är att få med budet veta 1mo om dessa Svin äro till salu, och 2do hvad är nogaste pris på dem. Jag har äran framhärda etc., etc.

T.S.

S.T.

Herr Assessor J.D. Sabelström

Kockenus!

Min Gunstig Assessor,

Det är mig berättad av S.T. hafva ett par feta Oxar till Salu, om så är, var god låta mig med Budet få det att veta, då jag skall skicka genast en Slaktare för att besigtige och öfverenskomme om Priset. Om möjligt är hjälpa oss härmed att jag må hafva något för att gifva det stackers folket att bita på, nu God i låf vi har begynt på Kohlskeppningen igen i går, då det skall gå bättre för dem, hoppas jag.

Med Estime & högacktning etc., etc.

T.S.

Översättning.

Höganäs den 23 mars 1821

Herr Thos. Sime
Dundee.

Jag hade nöjet att tillskriva Eder några rader den 9 dennes varvid jag nämnde, att det fanns mycket litet eller intet hopp på ett nytt bolag, som det kallas här, vilket skulle bestå av 10.000 aktier. Varje dag synes bekräfta den åsikt, jag från början bildade mig om detsamma, och nu är jag säkrare än någonsin, ty nu tror jag, att det kommer att säljas till underpris. Det skulle vara mycket bra, om Herr J. kunde komma över och se det hela, ju förr desto bättre. Det sätt, på vilket Ägarna hava skött hela denna affär har i folks ögon förringat värdet av Gruvan och följaktligen i hög grad försvårat bildandet av ett nytt bolag över huvud taget. För att uppväcka allmänhetens medlidande hava de endast talat om förlusterna inom koncernen utan att giva minsta skäl till desamma. Som Ni erinrar Eder, nämnde jag en gång, att Hans Excellens Greve Ruuth lånade pengar av Staten, och jag förmodar, att detta är ett huvudskäl till att de icke vilja erkänna inför allmänheten, att de påbörjade ett arbete, som vid den tiden, 1802, skulle kosta Rdr 300.000, och jag behöver icke påpeka för Eder, vilken skillnad det är här i landet på värdet av detta belopp nu, och då hade de icke 2/3 eller hälften av nämnda summa till sitt förfogande. Som Ni ser av min tidigare framställning, hava de aldrig dragit upp någon gränslinje mellan den Gamla och Nya Gruvan, varför det finnes folk, som inte kan förstå, att om den Nya Gruvan hade bearbetats, den också hade blivit en lönande affär. På grund av allt detta är jag fullt övertygad (som jag har sagt förut), att Gruvan jämte alla dess privilegier slutligen kommer att säljas långt under sitt verkliga värde. På kartan över Skåne kan Ni se, att dessa privilegier äro mycket vidsträckta, och de äro utan tvivel mycket värdefulla. Jag skall nu icke besvara Eder längre utan vänta ännu en tid på resultatet här samt på att få höra ifrån Eder eller Herr J.

- Under tiden förbliver jag

Eder förbundne
T. Stawford

Gruvan den 25 mars 1821

Herr Major Gram
Stockholm.

Tack min Heders Broder för de fyra sista breven. Alla dem har jag läst med uppmärksamhet, och de förra av den 6, 13 och 16 dennes hade jag haft nöjet att före detta besvara, om jag inte dagligen hade trott, att Kära Bror skulle hava rest från Stockholm, innan ett brev kunde råka dig.

Du vet, att jag från första stund, då det talades om projektet med 10.000 aktier utan att giva någon (den allra minsta) upplysning till allmänheten, varför Verket har gått så dåligt eller utsikten, att det skulle gå bättre i framtiden, tydligt och klart framlagt, att den Gamla gruvan, så snart den drives med kraft och det fanns rymd till schakten, kunde arbetas med fördel, att man hade påbörjat ett nytt utan att äga någonting nära den summa, som påtecknades aktierna

1802 eller 1803, då de i stället för att sätta till ett kapital av 300.000 Rdr Bco för detta viktiga företag utan avseende på den gamla Gruvan, som borde hava haft sin räkning för sig själv med sitt kapital, som var anslaget härför, eller utlagt av lika antal, d.v.s. 120 av 500 Rdr emot att (efter mitt korta begrepp, som jag sade då) efter allt sunt förnuft ändra om plåten och i stället för 500 Rdr trycka 3.000 Rdr Bco. Jag behöver ej åberopa, att böckerna visa, huru tillgångar till ett sådant kapital då fanns att tillgå av dåvarande intressenterna, men jag får sluta för att vara färdig i tid för postens avgång och således lämna besvarandet av ditt sista tills vidare. Jag hade allt börjat med "överarbetarnas" avskedande, och om jag icke skulle få veta i dag, att du var på hemresa, i alla fall med nästa post lägga in ett memorial till Konungens Befallningshavande för att emottaga alla dem, som äro ifrån korrektionshus och icke kunna arbeta för sin föda och sina kläder nere i gruvan. – Fem sådana hava avgått till de regementen, vid vilka de förut voro värvade, och nu återstå 6 å 7 st. alldeles odugliga till arbete här och som också måste bort. – Det var ledsamt få underrättelse från kyrkan, att auktion på stenkol av Assessor Åberg var utlyst till nästa torsdag för skatterna. Jag talade med honom i förrgår och förstod ej annat än att han skulle vänta ännu några dagar därmed, men det har han icke gjort. Om de emellertid icke gå upp till sitt värde, då de säljas, näml. 2 Rdr Rgs per tunna, får man ställa så, att någon inropar dem för Verkets räkning så länge. – Adieu min Bror.

Din alltid tillgivne vän
T.S.

Översättning.

Kohlgrufvan den 1 april 1821

Högtärade Herr C.D af Uhr

Jag behöver icke upprepa, vad jag sagt så ofta förut, d.v.s. att tacka Eder för Edra vänliga brev av den 9 och 16 p:to, emedan Ni kan vara fullt förvissad om att jag är och skall alltid vara mycket glad att få höra ifrån en man, som visat så stort intresse både för mig och för Gruvan. Jag har omöjligt tid i dag att utförligt svara på dessa brev, men skall spara det till framdeles, då jag skall försöka visa, huru våra "Kloka Gubbars" visa och väl uttänkta förslag mottogs vid Gruvan. – Den är sannerligen så orimlig, att karlarna skrattade åt den, då jag i dag lät läsa upp den för de församlade männen, och de frågade med rätta, om "jag inte kunde sälja kolen för att hålla både Gruvan, dem och mig vid liv, och varför inte kolen således och pengarna användes för detta ändamål, såsom hade varit fallet i gångna dagar m.m." Att om jag ville taga dem under min faderliga vård (såsom de ofta uttrycka det), vilket jag alltid har gjort, voro de villiga att arbeta för vad jag skulle hava råd att betala dem, till dess förhållandena bättrade sig både för dem och deras familjer. Med nästa post (om Gud vill) skall jag skriva mera detaljerat om hela koncernen, och den visdom, som inrymmes och utvecklas i ovannämnda papper, som i dag lästes upp, skall Ni få fullständigt del av. I detta brev har jag endast tid att förutskicka, att det är så orimligt, att det är fullständigt barnsligt. De hava eller borde hava framför sig, vad Ni har en kopia av, nämligen en av mig år 1812 uppgjord noggrann beräkning över fördelen av att hava många kolhuggare i stället för få, ty samma kvantitet kol förbrukas vid maskinerna, och agentprovisioner m.m. äro även desamma, antingen vi bryta 100 eller 100.000 tunnor per år. År 1814 gjordes det upp en kalkyl att arbeta med 60 kolhuggare och en annan för 100. Både Assessor Kjellman och jag kommo till det resultatet – så nära man kunde komma från böckerna – att om man arbetade med 60 man (utan att räkna räntan på det i Gruvan investerade kapitalet), skulle det bliva en vinst av Rdr 6820 Bco, med

50 man, såsom ordern nu är. Med 100 man den gången skulle det uppstå en vinst på Rdr 32.680 Bco.

Skillnaden i utgifter för agenter och hantverkare, då man har 50 kolhuggare eller 100 och även inräknat bostäder, värme och ljus, är icke stort mer än Rdr 100 per vecka. Vi hava nu 110 kolhuggare, varför 60 st. enligt deras förslag måste avskedas, vilket samtidigt kommer att förorsaka oss en förlust av 720 tunnor á Rdr 2 Rgs = 1440 Rgs, och sålunda en veckoförlust av Rdr 1340 Rgs. – Jag har alltid trott, att det högtärade Bergskollegium åtminstone till någon grad hade att se till att gruvor, som bära sig, icke skulle gå under antingen genom innehavarens okunnighet eller åtgöranden. Jag är mycket tacksam för papperen med Gruvans räkenskaper och har härmed nöjet att återsända dem (vi hava samma papper här vid Gruvan). – Av de 51.000 Rdr Bco hava över 30.000 givits ut utan något samband med brytningsplanen för Ryd, uppsatt av mig år 1818. Jag skall endast nämna tvenne sådana poster, men hoppas om ett par dagar kunna sända Eder ett fullständigt utdrag:-

Kostnad på 74 tums maskinen 1817.....Rdr	14.105:25:9
Kostnad av 28 tums d:o..... ”	<u>6.095: 7:-2/3</u>
Rdr	<u>20.200:32:9 2/3 Bco</u>

I morgon eller övermorgon skall jag skriva till min vän i England angående Gruvan och samtidigt försöka skaffa Er en man, som förstår sig på puddlingsprocessen. Jag är säker på att han skall göra det, om han kan utan alltför mycket risk. Jag skulle tro, att om en ansökan lades in till Regeringen om tillåtelse för en sådan man att resa, skulle den knappast bli avslagen. Jag vet inte heller, om han hänföres under rubriken Mekaniker, ty då kan han icke lämna landet utan särskild tillåtelse. Jag tänkte endast skriva några få rader, och nu visar det sig hava blivit ett långt brev, som jag nu måste avsluta. I hast.

Med utmärkt högaktning
T.S.

Översättning.

Höganäs Grufva den 5 april 1821

Greve De la Gardie
Stockholm.

Jag hade äran mottaga Edert nådiga brev av den 27 p:to och läste enligt order upp det för det församlade folket sistlidne söndag (samma dag jag mottog det). De sade icke mycket härom. Några sade visserligen, att det icke var laglig tid att säga upp dem, och alla kolhuggarna både mig ivrigt att själv övertaga Gruvan, och de skulle vara nöjda med att arbeta för vad jag kunde hava råd att betala dem. – Vidare insågo de, att om de maskiner, som nu arbeta, fortfarande skulle kunna hållas i gång, var det omöjligt för 50 man att bryta så mycket kol, som erfordrades härför, och dessutom hava så mycket kol till avsalu, att någonting i närheten av deras löner samt övriga kostnader skulle kunna betalas. Och det är i sanning min plikt att säga Eder, Herr Excellens, att de hava fullkomligt rätt i vad de säga. Jag föreslog i det memorial, som jag vid sammanträdet hade äran att lägga fram för Ägarna, att jag var villig att arrendera, övertaga Gruvan och vore i stånd att giva för densamma lika mycket eller t.o.m. mera än någon annan kan göra. Och jag är fortfarande villig att göra det både för själva Gruvans och folkets skull, och jag är viss om att ingenting skall förstöras eller försummas varken ovan eller under jord. Detta skulle eller borde verkligen göras för att undvika en skingring av arbetarna,

åtminstone tills jag hör från min vän i England, ty om han icke på annat håll har använt de pengar han hade för avsikt att placera, kan det tänkas, att han kommer över hit och köper Gruvan. Jag är viss om att om han icke kan driva den med vinst, finnes ingen här i Sverige, som kan göra det. Innan jag mottog Grevens brev, hade jag avskedat alla, som skulle kunna och kunna undvaras (med undantag av den, som äro anställda vid bränneriet) ovan jord till ett antal av 13 alltså allt det oanvändbara och värdelösa folk, som skickats hit från korrektionsanstalten i Stockholm och som icke kostat Gruvägarna så litet, samt några arbetare ovan och under jord, i allt till ett antal av 15 man, d.v.s. ovan jord 23 (?) och under jord 3 (?) man. N.B.: av dessa hade 4 mot slutet försökts under jord, men kunde icke användas till någonting. Jag skriver i dag till min vän i England för att höra, vad han säger. Jag har skrivit förut, men har icke hört från honom, sedan jag skrev om de 5000 aktierna. Om han skriver, skall jag omedelbart meddela.

Högaktningsfullt
T.S.

Översättning.

Höganäs den 5 april 1821

Herr Thos. Sime
Dundee.

Jag hade nöjet tillskriva Eder under adress Dundee den 24 januari, den 9 och 23 p:to, vari jag uttalade min åsikt angående härvarande Gruva, men utan att hava fått en rad till svar varken från Eder eller Edra vänner. Dessa rader äro endast för att meddela Eder, att i enlighet med mina förutsägelser från det ögonblick jag hörde talas om planen på 10.000 aktier slutet på det hela inte blivit något annat än historier i tidningarna. – Med sista posten hade jag ett brev från Greve De la Gardie, varav Ni härmed får en avskrift:-

”Har Ni haft något ytterligare svar av den engelsman, som lovade komma i februari? Om han kommer och bjuder någorlunda, är jag säker aktieägarna med nöje skulle hellre taga något än intet.”

I mitt sista brev nämnde jag så mycket, att det hela skulle säljas för mindre än värdet, men kanske nu för något mera än vad egendomarna och inventarier, inklusive maskiner och andra byggnader, äro värderade till.

I förhoppning att snart få höra från Eder tecknar jag

Högaktningsfullt
T.S.

Översättning.

Höganäs den 12 april 1821

Herr Jac. Forsell
Göteborg.

B.B.

(Angående ångpanneplåt m.m. till ett fartyg)

Jag tackar dig hjärtligt för det intresse du hyser för Gruvans välfärd, och som vi icke hava Göteborgspapperen här, vore jag dig mycket tacksam, om du ville sända mig dem, för det fall att du haft godheten att yttra dig i dem. – I söndags kväll hade jag ett officiellt brev från Greve De la Gardie att läsa upp för folket, att endast 50 man av de bästa arbetarna, som bryta kol nere i gruvan, samt maskinister att sköta maskinerna skulle kvarhållas. Allt folk skulle avskedas från kontoret, Herr Pryde och smederna m.fl. med undantag av två. (Detta var så löjligt, att de enklaste av karlarna skrattade åt det, ty de visste mycket väl, att om maskinerna skola hållas i gång, kommer det endast att skilja på 2 smeder att sysselsätta 150 eller 50 kolhuggare). Med dessa karlar skulle vi uppehålla oss själva och betala våra skulder – skulder, som åsamkats oss genom att de förra Ägarna inte ens betalade ut pengar, som tillkom verket, (Hans Excellens tog nästan 14.000 Rdr Rgs) och i avsaknad av dessa pengar har varje sak måst köpas till ca 50 % högre pris än vad den borde hava kostat, vilket jag tidigare berättat för dig ända fram till Riksdagens sammanträde år 1823. – Bedöm själv, min bästa Jac, vilka huvuden dessa människor hava, som sköta Gruvan. – Jag skrev följaktligen till Greve De la Gardie, att karlarna hade sagt, att arbetarna voro villiga att arbeta för mig och nöjda med vad jag skulle hava råd att betala dem, men i så fall måste de vara minst 100 kolhuggare, att jag var beredd att göra detsamma, som jag hade föreslagit på sammanträdet, nämligen att arrendera Gruvan för egen räkning. Jag bad dem vidare, att de icke skulle göra sig av med arbetare, som icke kunde återfås på många år, åtminstone vänta, till dess jag hörde från mina vänner i England, som hade lämnat in anbud att köpa det hela. Vad jag skall få för svar på detta, vet Gud. Under tiden kan folket (de bästa av dem) få arbete omedelbart, och under en dylik osäkerhet och då olagliga åtgärder företagas hava de givetvis ingen håg eller lust att arbeta, och det är i sanning endast deras tillgivenhet för mig, som gör dem så tåliga, ty det är 14 dagar sedan de erhöillo någon betalning för vad de hava gjort, och några av dem hava Rdr 100 Bco att fordra.

Men jag frestar ditt tålamod, och jag skall endast tillägga, att jag har haft ytterligare ett brev från samma person, som stod i begrepp att köpa, där han ställer flera frågor till mig, och om svaren äro någotsånär tillfredsställande, säger han, att han skall komma hit i början på nästa sommar.

Skutan avseglade, innan brevet var färdigt, varför jag är tvungen att låta det ligga till nästa postdag, d.v.s. nästa söndag. Give Gud, att vi snart få hit plåtarna, så att vi kunna påbörja ångpannan. – Herr Pryde vill göra allt han kan för att hjälpa mig. – Tack för ditt vänliga löfte om ostron. Det är riktig husmanskost i den del av England, varifrån jag kommer.

Min brorson och hans fru förena sig i de bästa hälsningar med

Din tillgivne vän
T.S.

Översättning.

Höganäs den 15 april 1821

Herr Thos. Sime
Dundee.

Den 23 mars och 5 dennes tillskrev jag Eder och har sedan dess haft nöjet mottaga Edra skrivelser av den 20 och 31 p:to, den förra innehållande en kopia av Herr J:s brev och frågor, den av den 31 p:to med originalen mottog jag först i går och skall besvara dem så snart som möjligt till Herr J. personligen. Under tiden sänder jag med dagens post en kopia av mitt brev till Greve De la Gardie, bolagets Direktör i Stockholm, och då jag får hans svar, skall det

omedelbart skickas antingen till Eder eller till Herr J. – Saker och ting förlöpa här i stort sett som jag nämnde i mitt sista brev, och ju förr Eder vän skulle kunna komma över och se Gruvan och trakten så mycket bättre.

Anm.: Här följer anmodan till Mr. Sime att försöka anskaffa en man, som förstår sig på puddlingsprocessen och som kunde komma till Sverige för att lära oss densamma. Förfrågningen sker på uppdrag av Direktör C.D. af Uhr.

Högaktningsfullt
T.S.

Översättning.

Kålgrufvan den 15 april 1821

Greve J. De la Gardie
Stockholm.

Jag hade äran tillskriva Eders Excellens den 5 dennes och tager mig härmed friheten att översända en kopia av ett brev och utdrag av några uttalanden, som jag mottog i går genom förmedling av Herr Sime. De äro underskrivna av personen i fråga, och när jag får äran att träffa Herr Greven, skall jag icke tveka ett ögonblick att visa Eder originalen.

Jag är övertygad, att Eders Excellens lätt inser skälet till att han genom Herr Simes första brev från England anmodade mig att icke nämna hans namn, eller om jag gjorde det, att det skedde med den största försiktighet. Det väcker alltid en viss sensation, då en person tänker flytta över en avsevärd förmögenhet till ett främmande land för att där giva ut eller snarare använda den. Det är åtminstone, vad jag tror. Dock säger han i samma brev (jag menar Herr Simes), att när han kommer, medför han en rekommendation från svenske Ministern vid brittiska hovet. Jag skall endast taga mig friheten att bedja Eders Excellens att hedra mig med några rader, så att jag kan skriva till personen i fråga i denna angelägenhet, och har äran teckna

Eders Excellens etc
T.S.

Stenkålsgrufvan 6:e maj 1821

S.H.T.
Herr General etc., etc.
Välborne Grefve J.P. De la Gardie

Jag har haft nåden emottaga Herr Generalens högtärade skrivelse av den 24 ult. Tillika med svar på punkterna rörande engelsmannens frågor om vissa saker angående gruvan, och i dag skriver jag honom till i denna för gruvan så viktiga sak.

Herr Generalen undrar med skäl, att brevet har kommit så långt efter datum. Medföljande extrakt av Herr Simes brev av den 20 mars giver all den upplysning, jag kan hava nåden nämna för Herr Generalen i detta ämne, och för att giva alla för mig möjliga upplysningar tager jag friheten insända kopior av brev från mig till Herr Sime såväl som av hans till mig rörande Herr N.N:s brev och frågor av den 19 sistlidne december, och i dag skriver jag som sagt är förut och bjuder den herre, som det är fråga om skall köpa, vara så god att så snart som

möjligt giva ett så definitivt svar han kan eller och själv resa hit, ty utan det senare är det inte möjligt, att någon handel av sådan betydighet kan bliva verkställd.

Jag har nåden förbliva Herr Generalens

Ödmjukast tjänare

T.S.

Översättning.

Höganäs Gruva den 6 maj 1821

Generalen m.m.
Greve De la Gardie
Stockholm.

Det har förekommit så mycket anonymt skrifteri angående Gruvan, först angående de 2000 aktierna eller 1/5 av de 10.000 enligt aktieplanen, och jag ser, att det står 1700 st. på teckningslistan, för vilka jag icke har mera förtroende än jag hade för de 2000 aktierna. Herr Greven torde erinra sig, att jag nämnde i mitt första brev, att den tillämnade köparen önskade, att om hans namn över huvud skulle nämnas, detta skedde med den största försiktighet. Det är därför jag tager mig friheten att anförtro till Eder välkända heder namnet och boningsorten på Mr. Wm James, Wyken Colliery, nära Coventry, såsom den man, som spekulerar på Gruvan, om han kan få den för vad den är värd. – Jag hoppas, att Herr Greven ursäktar mig, om jag här bemärker, att jag icke tror det lönar mödan att nämna ett pris av Rdr 300.000. Då vi började våra underhandlingar, fick han veta, att Gruvan år 1817 hade erbjudits till Staten för 250.000 Rdr Bco, och i egenskap av kolgruveman och ägare av kolgruvor måste han inse, att Gruvan icke kan vara värd mera nu än då, ty även om det har lagts ned några få 100 Rdr på maskinen, en ny smedja och 28 tums maskinen, har det i den gamla Gruvan brutits en kvantitet kol av mycket större värde än de förbättringar, som gjorts vid Ryd sedan nämnda tid. Jag tager mig friheten att enkelt och uppriktigt säga Herr Greven min mening på denna punkt, ty det skulle vara orätt av mig att övertala vem som helst att gå till utgiften och besväret att komma över hit utan att jag hyste förhoppningar, att han köpte antingen det hela eller största delen av Gruvan. – Om Herr Greven ville hedra mig med några rader i denna angelägenhet, skulle jag vara mycket förbunden. – Med undantag av Eder själv finnes det ingen i bolaget, till vilken jag skulle hava uppgivit denne herres namn.

Med utmärkt högaktning

T.S.

Översättning.

Hälsingborg den 10 maj 1821

Herr W. James
Wyken Colliery
Near Coventry.

Här ovan har jag försökt besvara Edra frågor av den 19 december förra året så noggrant jag kan för närvarande. Jag beklagar, att jag icke hade nöjet mottaga dem tidigare, d.v.s. den 14 april, men jag erfar, att Mr. Sime har vidarebefordrat till Eder innehållet av mina brev alltsedan vår första korrespondens i denna angelägenhet. Jag beklagar, att originalet eller kopian av mitt brev till nämnda herre tillsammans med kartan över Skåne och andra papper

icke överlämnades till Eder. Jag hoppas emellertid, att Ni med dessa dokument och svaren skall kunna bilda Eder ett omdöme i frågan så mycket det är möjligt utan ett personligt besök på platsen. I ovannämnda brev till Mr. Sime kan Ni på kartan se de från en geologisk karta markerade bergarterna och kolen, huru långt våra koncessioner sträcka sig. Beträffande kolformationen på denna plats och framför allt till följd av den stora likheten mellan härvarande bergarter och kol med dem i Newcastle och Sunderland tror jag, ja, jag är övertygad, att allting (efter vad jag hittills har sett) tillhör den yngre kolformationen. – Det var (och fortfarande anser jag det absolut nödvändigt) min önskan att borra in emot mitten av kolfältet i förhoppning att någon förkastning (jag tror, att Ni i Eder landsända kallar det "fault") skulle föra de olika kolränderna i den undre eller Fru Bagges flöts ihop i en eller att jag skulle upptäcka någon mera lösnande flöts under detta arbete, ty där vi äro nu, är det säkert, att vi äro i ytterkanten av koldistriktet, eftersom vi äro nära det intill kolet liggande berget, som utgöres av granit av urformation. Jag vet inte, vad mera jag för närvarande skulle kunna säga härom. Ägarna önska, att Ni så snart som möjligt ville hava godheten giva dem definitivt och kategoriskt svar, om Ni önskar taga någon del i denna koncern, som har så stor betydelse både för dem och detta land, och tillåt mig att säga, att jag är säker på att om Gruvan skötes riktigt och såsom vi driva gruvor i England, kommer den att bliva vinstgivande för innehavarna. Orsaken till vårt obestånd härrör sig från att Ägarna började en ny fyndighet utan att hava tillräckligt med kapital för detta företag, och som följd härav användes de pengar, som förtjänades på den gamla Gruvan, till ingen nytta för att utvinna den nya. Jag beklagar att jag icke just nu kan uppgiva den kvantitet kol, som man kan beräkna att bryta inom loppet av några få år, efter det att den nya Gruvan är i gång, men beder att få hänvisa till den rapport, som sattes upp år 1818 av den kommitté, som tillsattes av Kungl. Bergskollegium och av vilken Mr Sime har en översättning.

I förhoppning att få nöjet höra från Eder, så snart det på något sätt är Eder möjligt, tecknar jag
Med utmärkt högaktning
T.S.

Översättning.

Hälsingborg den 11 maj 1821

Herr Thos. Sime
Dundee.

Jag hade nöjet att tillskriva Eder den 15 p:to och sedan dess mottagit ett svar beträffande några av Mr. James' frågor angående Gruvan, och följaktligen tillskrev jag denne herre med gårdagens post, för att ingen tid skulle gå förlorad, och denna löper fort undan. Jag har därför refererat till mina brev till Eder i Helsingör i början av sistlidne September jämte övriga papper i samma angelägenhet, vilka brev och papper (som jag skrev till ovannämnda herre) tillsammans med frågorna och de svar, jag skrev i går, giva en så fullständig förklaring och beskrivning av det hela, som det är möjligt utan ett besök på platsen. – Detta brev var alltför vittomfattande för att jag skulle kunna sända Eder en kopia av detsamma, men Ni kan få se det antingen när Ni träffar Mr. James eller kanske innan. Jag tror inte, att det blir något sammanträde i juni, innan Ni kommer, om Ni tror, att det finnes någon större möjlighet, att Eder vän kommer att köpa den största delen. Jag skulle emellertid ovillkorligen önska, att denna del hellre blir $\frac{3}{4}$ än $\frac{2}{3}$, men detta kunna vi diskutera på platsen. Jag tror, att det är mycket möjligt, att säkerhet kan erhållas lika mycket eller mera från en uppsättning nya ägare än från de gamla (detta mellan oss och Eder vän) eller måhända utan svenskar alls.

De skola försöka att fastställa ett högt pris, men jag vet, att de komma att sälja koncernen (jag har åtminstone alla skäl att tänka så) långt under dess värde, och det är icke att förvåna sig över, emedan de genom det löjliga förslaget med 10.000 aktier totalt förstörde utsikterna att bilda ett nytt bolag. Att från Staten lånade pengar icke användes till det ändamål, varför de lånades, börjar nu bliva känt av många, men det har gjorts och publicerats så mycket i de allmänna tidningarna sedan början av sista sammanträdet, att om man nu skulle komma fram och försöka bilda ett nytt bolag på aktier och vilka välgrundade projekt som helst, skulle det endast bemötas med några satiriska anmärkningar. Faktum är, att allmänheten har sett, att försök hava gjorts att föra och placera den bakom en skärm. Därför är allt förtroende borta, så länge dessa ägare sitta i styrelsen. Om de i stället för 10.000 aktier hade gjort upp ett projekt med 800 aktier á 500 Rdr Bco och sagt allmänheten sanningen, d.v.s. att den gamla Gruvan kan bära sig själv och lämna vinst samt att den nya även skulle hava gjort det, om hälften av den beräknade summan Rdr 300.000 hade kunnat användas för driften; och som Ni har sett i några av mina papper, var det så, att även då jag flyttade ifrån och gav upp den nya Gruvan av brist på pengar, oaktat jag då endast hade fått 2/3 av beloppet, för att med all kraft driva den gamla Gruvan, skulle den år 1808 här uppkomna vinsten användas på den nya Gruvan, men i stället för att göra det stoppade Ägarna pengarna i sina egna fickor: år 1809 Rdr 20.000, år 1810 Rdr 36.000 och samma summa år 1811. För att då år 1812 kunna rädda den gamla Gruvan var jag tvungen att tillfälligtvis bryta på stupet, och här brytes fortfarande. Jag har ännu icke fått boken från Stockholm, men väntar den. Jag vet för närvarande ingenting mera, men tecknar som vanligt

Eder tillgivne
Thos. Stawford

P.S.: - Med dagens post skriver jag till min vän i Stockholm, samme man som önskar få en smed, som förstår sig på puddlingsprocessen, för att få hans åsikt om huru affären bäst kan föreläggas Hans Maj:t Konungen av Sverige. Som jag nämnde i mitt sista brev, är han en uppriktig vän till Gruvan. Ni kanske kommer ihåg att Överdirektör C.D. af Uhr är en av dem, som förra sommaren tillsattes av Kungl. Bergskollegium för att konsultera med mig och inspektera Gruvan. Ni har en översättning av deras rapport och även av den rapport, som sattes upp av den år 1818 tillsatta kommittén – om jag minns rätt. Som jag redan antytt, är jag övertygad om att detta är att föredraga framför vad som kan göras av de nuvarande ägarna, bland vilka det sedan först Herr Charles Bagges och sedan Hans Excellens Greve E. Ruuths död icke finnes någon person, som det allra minsta förstår sig på arbeten av denna storleksordning. Men om vi kunna få Bruks societeten (bestående av de förnämsta personer i riket) att taga en del, har denna det största inflytande på både Hans Maj:t och Riksdagen. – Jag anser fortfarande, att Eder vän Mr. J. och Ni själv skulle komma över hit så snart som möjligt, ty i annat fall komma några av de bästa arbetarna att avskedas, vilket blir en stor förlust, om så sker.

T.S.

Översättning.

Hälsingborg den 12 maj 1821

Direktör C.D af Uhr
Norrtälje och Skebo.

Jag hade äran mottaga Eder skrivelse av den 17 p:to och tackar för innehållet. Jag beklagar, att jag icke här har de dokument, som jag lovade i mitt sista brev av den 1 april, men vid första tillfälle skall jag säkert sända dem. I detta mitt brev måste jag nu försöka giva Eder en kort beskrivning av vad som har hänt sedan sist. Vetskapen om att Ni hyser goda önsknings för Gruvans framtid är skälet till att jag vänder mig till Eder, som är den enda person jag kan tillskriva angående Gruvans bästa. Så egendomligt det låter, synas Ägarna icke nöja sig med att totalt omintetgöra Gruvans anseende och förhindra, att den skötes av folk här i landet, utan det förefaller, som om de hade beslutat dess fullständiga undergång.

Den i mitt sista brev omnämnda officiella skrivelsen meddelade folket, ”att de skulle få sitt avsked (åtminstone ett stort antal), emedan Ägarna icke kunde giva dem arbete att leva på”, och jag skrev därför till Greve De la Gardie, vad de hade sagt, nämligen ”att de voro villiga att arbeta för mig och för vad jag hade råd att betala dem, tills det blev bättre tider”, och bad, att de icke skulle låta arbetarna skingras, åtminstone inte förrän jag hade hört från England. I Greve De la Gardies brev till mig av samma datum som den officiella skrivelsen säges: ”Har Ni haft något ytterligare svar från den engelsman, som skulle komma i februari? Om han kommer och bjuder någorlunda, är jag säker aktieägarna vilja med nöje taga något än intet.” Dessa ord skrev jag till min vän och uppmanade honom att komma över hit, så att det inte skulle bliva någon tidsförlust eller skingring av arbetarna. Vidare skrev jag, att Gruvan hade år 1817 erbjudits till Staten för Rdr 250.000, och att den (som jag av allt att döma kunde förutse) skulle säljas för långt under det inneboende värdet.

Döm om min förvåning då jag mottog ett brev från Greve De la Gardie, skrivet (och utan tvivel dikterat) av Herr Ahlberg, och där det säges, ”att det erfordras en man med alla mina kunskaper, men med mycket mera pengar än jag hade för att fortsätta arbetet och lämna säkerhet för det arrende, jag skulle betala Ägarna, och de tackade mig för allt arbete och besvär jag hade med att korrespondera med engelsmannen, som om han kom och offererade, vad de nuvarande Ägarna voro nöjda med, skulle de sälja Gruvan” – eller något i den stilen.

Under mellantiden mottog jag de brev, som jag tager mig friheten att sända Eder, från England och skickade en kopia till Greve De la Gardie såsom Chef för direktionen, men utan att uppgiva personens namn, som han klokt nog hade anhållit skulle hållas så hemligt som möjligt (skälet härtill är mycket klart, emedan det alltid förorsakar en viss sensation i den trakt, från vilken en person flyttar med en avsevärd förmögenhet). Med undantag av namnet var det, som sagt, en fullständig kopia av brevet och med alla de frågor och uttalanden, som icke direkt berörde det tekniska. Som bilaga får Ni även här det svar, jag mottog från Stockholm. Som följd av allt detta skrev jag ett privat brev på engelska till Greve De la Gardie och meddelade, att jag i förlitande på hans diskretion skulle uppgiva namnet på personen i fråga, emedan jag i viss mån icke tyckte om anonyma brev lika litet som jag hade förtroende för de första 2.000 aktierna eller för de 1700, som fortfarande stodo på teckningslistan med Herr Ahlberg som första namn. Samtidigt sade jag honom, ”att Mr. J. både som kolgruveman och ägare av kolgruvor måste tydligt inse, att några få tusen riksdaler nedlagda vid Ryd och på 28 tums maskinen icke kunde gå upp emot värdet av det kol, som brutits på kolfältet sedan 1817, då det hela erbjöds för Rdr 250.000, men trots det begärdes nu för detsamma Rdr 300.000.” – Ni ser både av Mr. James’ och Mr. Simes brev, att han, Mr. James, önskar att få – om det kan utverkas – en kunglig kallelse eller ett lejd-brev från Hans Maj:t, och han förmodar, att bästa sättet att få detta vore genom de gamla ägarna. Jag har i dag tillskrivit Mr. Sime, att jag tror det bästa och säkraste skyddet skulle erhållas genom att taga upp några nya delägare (om så skulle anses lämpligt, när han kommer hit), och sedan skulle jag vilja rekommendera om möjligt några herrar från Bruks-societeten eller ännu hellre, att Societeten själv togo en mindre del, vilket skulle, som jag nyss sade, alltid bliva en slags bom eller stöd, då frågan om tullar eller premier m.m. eventuellt kommer upp i Riksdagen. ----

Högaktningsfullt

T. Stawford

Översättning.

Hälsingborg den 8 juni 1821

Herr Wm James
Wylkin Colliery
Coventry.

Den 10 p:to hade jag nöjet tillskriva Eder såsom svar på Eder skrivelse av den 19 sistlidne December, vilken jag, såsom jag nämnde, icke mottog förrän den 14 april. Sedan dess har jag mottagit flera brev från Mr. Sime, som jag hoppas nu är tillsammans med Eder. Jag har även haft ett brev från Greve De la Gardie samt från en annan vän i Stockholm, som försäkrat mig, att all möjlig hjälp kommer att givas den eller de personer som vilja åtaga sig att fortsätta gruvdriften i Höganäs. Min sistnämnde vän hoppas eller snarare synes säker på att Bruks societeten (sammansatt av framstående män i Sverige och högt aktade såväl av Hans Maj:t som den församlade Riksdagen) kommer att övertaga 1/3 till 1/4 av koncernen i högt värde tack vare de många andra tillverkningsgrenar, som kunna inrättas där, och den kvantitet eldfast lera, som kan erhållas mycket billigt samtidigt med kolbrytningen (enligt flera utförda försök är leran icke underlägsen någon annan i Europa). Jag vill icke anses vara den, som menar, att gruvägarna borde förena sig med någon annan fabrik eller ännu mindre med ett antal andra fabriker, tvärt om, låt folk, som förstår de olika branscherna bilda bolag för att föra sin fabrik framåt, och sedan skulle det stå gruvägarna fritt att bliva delägare i de andra fabrikerna eller icke. Jag skall endast nämna två fabrikationsgrenar, som skulle betala sig bra i Höganäs, nämligen glasflaskor och lergodsvaror. Det färgade glaset är förbjudet här, och det vanliga eller ljusgula är belagt med hög importtull. En Herr Lorent i Göteborg säger, att han vill skriva kontrakt för ett antal år för leverans av 1.000.000 buteljer per år till ett porterbryggeri därstädes. ”Soapers Waste” kan lätt anskaffas och lämplig sand för tillverkning av glasflaskor finnes i riklig mängd vid sjöstranden alldeles intill Gruvan. – Tiden är ännu icke fastställd för gruvägarnas sammanträde, men jag föreställer mig, att det icke kommer att bliva före början av juli, men i alla händelser beror mycket på vad jag kommer att få höra från Eder. Ibland smickrar jag mig med att tro, att Ni redan befinner Eder på resan, något som jag mycket livligt önskar, eftersom jag är viss på att här är verkligen mycket att göra, om allting påbörjas och utföres så som det borde göras.

Med utmärkt högaktning
T. Stawford

P.S.: - Jag har mottagit Mr. Simes brev av den 8 p:to och hade för avsikt att tillskriva honom med denna post eller eljest med ett fartyg, men efter som jag enligt hans brev har all anledning att tro, att han är i Edert sällskap, ber jag om mina bästa hälsningar och att, om Ni icke har sett mitt brev av den 11 p:to till honom, Ni ville vara god att läsa det. Var god och säg honom även, att Direktör af Uhr, som önskade få en smed, som förstod sig på att framställa smidbart järn genom puddlingsprocessen, finner nu, att han icke har bruk för en sådan man, vilket han trodde, då han frågade. Därför behöver icke någon man sändas, men om det har varit några kostnader i samband med förfrågningar och förberedelser till anställandet av mannen, så skall beloppet, när det blir känt, tacksamt honoreras. Jag beder Eder om ursäkt för att besvara Eder så mycket härmed.

T.S.

Översättning.

Hälsingborg den 9 juni 1821

Greve De la Gardie
Stockholm.

Jag hade äran mottaga Eders Excellens nådiga brev av den 22 p:to. Jag har väntat med besvarandet tills nu i förhoppning att få några rader från Mr. J., som jag tillskrev den 10 förra månaden, men jag har ännu icke haft nöjet. Jag har sedan dess haft brev från Mr. Sime, daterat den 22 p:to och sänt med fartyg via Helsingör, samt ett av den 8 samma månad och avsänt per post. I båda dessa brev säger han, att det var hans avsikt att träffa Mr. J i England i slutet av Maj eller i början av innevarande månad. Jag har därför i dag skrivit till Mr. J. och därvid delvis upprepat, vad jag skrev i mitt förra brev och sagt, att om något av vikt skall göras, är det nödvändigt, att han kommer över så snart som möjligt. Jag förstår av Mr. Simes brev, att Mr. J. tyckes önska en kunglig inbjudan att komma hit. Han tror, att Mr. J. gör en antydning härom i senare delen av sitt brev till mig av den 19 sistlidne december. – Efter att hava tänkt på saken än en gång tager jag mig härmed friheten närsluta de två ovannämnda breven för genomläsning, varefter Ni torde hava godheten att återsända dem.

Jag noterar, vad Herr Greven har behagat säga angående priset på Gruvan. Det har sin fulla riktighet, att vi äro skyldiga Staten Rdr 51.000 Bco, och ingenting kan vara mera visst än att jag naturligtvis måste önska, att Gruvan säljes på för de nuvarande ägarna mest förmånliga villkor. Det är även här fråga om mitt eget intresse, ehuru jag tackar Gud för att detta varken har eller någonsin kommer att påverka mig, då det gäller ett allmänt uppdrag. Jag har därför aldrig sagt ett ord till Mr. J. eller Mr. Sime angående någon höjning av priset sedan 1817, emedan, såsom jag nämnde i mitt förra brev, Mr. J. måste förstå lika väl som jag, huru mycket Gruvan har förlorat i inneboende värde sedan den tiden genom den kvantitet kol, som brutits i den gamla Gruvan. Vid mötet år 1818 satte jag mig så mycket emot att de 75.000 Rdr från Staten skulle mottagas, att det beslöts, att de icke skulle accepteras på de av Riksdagen erbjudna villkoren och som hade varit det oförnuftigaste, som kunde hava gjorts, då vi samtidigt skulle förlora den premie, vi årligen hade på de från Gruvan försålda kolen. Jag skall endast tillägga, att jag innerligt önskar, att Mr. J. snart måtte komma över, eftersom jag är fullt övertygad, att detta vore det bästa, som möjligtvis kunde hända till nytta och gagn både för de nuvarande Ägarna och för själva Gruvan. Jag är glad att höra, att Herr Greven kommer att vara nere i Skåne i slutet av denna månad eller början av nästa, då jag skall få äran att tala med Eder och bättre förklara Gruvans tillstånd från första början och fram till nu än det är möjligt att göra per brev.

Jag är mycket smickrad av Edra brev på engelska och har äran teckna

Med utmärkt högaktning
Thomas Stawford

P.S.: - Just som jag hade avslutat ovanstående brev, kom Major Gram in till mig och önskade få en kalkyl att skicka Herr Greven över 53 tums maskinen (som oundvikligen måste anskaffas, om Gruvan skall kunna fortsätta att arbeta). Denna kalkyl kan icke bli färdig förrän till nästa post och knappt då, men jag skall hava äran att sända den så snart som möjligt.

T.S.

Översättning.

Kolgrufvan den 24 juni 1821

Generalen
Högvälborne Herr Greve
J.P. De la Gardie
Stockholm.

Jag hade äran mottaga Herr Grevens nådiga brev av den 19 dennes har bemärkt dess innehåll och skall med dagens post tillskriva Mr. Sime några rader angående denna angelägenhet. Jag skrev till Mr. J. den 10 dennes, och det glädde mig att kunna försäkra honom, att han kunde helt säkert få all möjlig protektion och understöd från Hans Maj:t, Herr Greven och framstående män i Sverige, vilket Herr Greven bad mig meddela Mr. Sime. – Den 16 dennes hade jag äran sända upp kalkylen över reparationen av 53 tums maskinen, så noggrant jag kunnat göra den. Skulle Mr. J. anlända hit innan herr Greven, skall jag icke underlåta att följa de instruktioner, Ni har givit mig för detta fall. För övrigt måste vi använda en hel del tid på de geologiska och geognotiska förhållandena vid kolfältet, som omfattas av privilegiet. Hans Excellens Greve Ruuth fick under sin livstid flera olika kartor eller planer över denna del av kolfältet i Höganäs från mig, av vilka det icke finnes några kopior här vid Gruvan, men vilka skulle vara till mycket stor nytta, om Mr. J. kommer hit. De viktigaste äro en översiktskarta och en över den nya hamnen (först utarbetad av mig och sedan kontrollerad av Major Polheimer), en genomskärning av kolfältet så långt som jag har borrar här samt en genomskärning, utvisande huru vattnet har sjunkit i den tänkta upp- och nedvända konen runt omkring i gruvorna och borrhålen, där det har iakttagits. Jag hoppas, att Herr Greven vill hava godheten ställa om att dessa kartor skickas ned till mig vid första tillfälle. Om Grevinnan Ruuth skulle önska behålla dem, skall jag returnera dem, när kopior tagits av dem. Jag har äran teckna

Herr Grevens ödmjuka tjänare
T. Stawford

Översättning.

Höganäs den 24 juni 1821

Herr Thos. Sime
Dundee.

Den 9 dennes tog jag mig friheten att sända Edra brev av den 8 och 22 p:to till Greve De la Gardie, och härmed skall Ni få se, vad han säger om en ”kunglig inbjudan”: ”At gifva Herr J. a Royal invitation, som Herr Sime enligt Tit. önskar är ej möjligt, men att Hans Maj:t om Mr. J. kommer gifver alt hvad förfatningen medgifver, derom vågar jag försäkra ..... Hans Maj:ts önskan är Verkets bibehållande, och jag är öfvertygad, at Mr. J. skall finna om någon öfverenskommelse med Bolaget träffas, at Regeringen på alt vis vill för honom lätta utvägen alt på det för honom mäst gynnade sätt dertill bedroge.” – Längre fram säger han: ”Jag få ännu vidare tillägga, at det måste finnas omöjligt för H.M. at gifva invitation, ty detta skulle hafva anseende, som ville H.M. öfvertala Konungens i England undersåtene at lemna sitt

fädernesland, men jag bjuder Eder försäkra Mr. J. på min heder, at alt hvad man kan göra till Mr. J:s förmån här, om han köper 2/3 af verket, skall blifva gjordt.

Högaktningsfullt

P.S.: - "Skulle jag vid Mr. J:s ankomst ännu icke vara i Skåne, beder jag Eder säga honom, att jag skall komma strax efter, att jag är synnerligen angelägen att göra allt jag kan för att stå honom till tjänst, och att jag hoppas, att han skall bliva fullt nöjd både med mig och regeringen. Den senare önskar ingenting högre än att se gruvdriften fortsätta till det allmännas bästa." – Härav ser Ni, att allting skall göras här, som kan göras för vederbörande, men jag är mycket ledsen att höra från vår vän Herr Lindberg, att Ni befarar, att Edra affärer icke skola tillåta Eder att lämna England så snart Ni hade tänkt, eftersom Ägarna komma att skjuta fram sitt sammanträde så långt som möjligt i avvaktan på ett bestämt svar från Mr. J., som givetvis icke kan lämna något svar, förrän han kommit hem. Jag tillskrev honom den 10 dennes och bad honom framföra mina bästa hälsningar och säga, att jag hade mottagit Edra två ovannämnda brev, eftersom jag beräknade, att Ni vid brevens ankomst skulle vara hos honom. I förhoppning att mycket snart få se eller höra från Eder, förbliver jag

Eder

T. Stawford

P.S.: - Jag höll på att glömma att nämna, att jag fick brevet av den 22 med ett fartyg och det av den 8 per post, båda samtidigt. På det per Post stod: "Felsänt till Hälsingborg".

Översättning.

Hälsingborg den 29 juli 1821

Herr Thos. Sime
Dundee.

Jag hade nöjet att tillskriva Eder den 11 Maj och skrev även till Mr. James den 8 juni, och som jag hoppades, att Ni skulle vara hos honom vid brevens ankomst, tog jag mig friheten att bedja honom säga Eder, att jag hade mottagit Edra skrivelser av den 8 och 20 Maj, men jag beklagar, att jag sedan dess icke haft nöjet att mottaga en rad varken från Eder eller honom. Och dock, om något av vikt skall göras, är det högeligen nödvändigt att göra bruk av tiden, som löper i väg mycket fort, i all synnerhet om något skall avgöras detta år. – Greve De la Gardie skriver i sitt brev till mig av den 6 dennes: "Jag önskar mycket höra, at Mr. J. (den enda person, till vilken jag sagt hans namn) är kommen och att man med honom kan komma till något slut. Jag ber Eder försäkra honom, att Regeringen skall göra alt hvad lagarna och förfatningarna tillåter för att förkomma hans önsknings, Det är Konungens fasta föresats, och H. Maj:t har flera gånger befalt mig derom försäkra honom .....". – Härav ser Ni, att allting, som kan göras, skall bliva gjort, och det är därför icke underligt, att de börja tycka det vara mycket märkvärdigt, att vi icke höra ifrån honom ytterligare i denna angelägenhet. Av detta skäl hava vi ännu icke haft något styrelsesammanträde, och det är heller icke utsatt någon tid för detsamma. Jag beder Eder att efter mottagandet härav tillskriva mig och låta mig få veta, vad Ni kan göra i denna sak. Jag tänkte skriva till Mr. J. med dagens post, men tiden tillåter det icke. För kort tid sedan träffade jag vår vän Herr Lindberg, som sade sig hava haft ett brev från Eder, och att Ni inte visste, när Edra affärer skulle medgiva, att Ni lämnade England. I förhoppning att snart hava nöjet träffa Eder eller höra något ifrån Eder, tecknar jag, i hast,

Eder

T. Stawford

Översättning.

Hälsingborg den 1 september 1821

Greve De la Gardie
Löberöd.

Jag har just nu tid att härmed översända tvenne brev, det ena från Mr. J. och det andra från Mr. Sime (med dagens post) för Herr Grevens begrundande, och jag utbeder mig Eders Excellens' nådiga mening om ifrågavarande angelägenhet. Jag måste erkänna, att jag anser det mest rationella vara (om Ni anser det lämpligt), när nu Mr. J. omöjligt kan komma över hit, att träffa honom i England, något som mycket skulle gagna saken. Jag kan då visa och förklara för honom kartan över Gruvan och traktens geologi, och detta så mycket lättare som han är mineralog. Om något skall göras, skulle en sådan resa fortare bringa saker och ting till ett avgörande.

Jag har äran etc.
T. Stawford

Översättning.

Hälsingborg den 21 september 1821

Herr Thos. Sime
Wharf No. 13
City Road
Mr. Griffith's
London.

Det var icke utan både förvåning och ledsnad som jag erfor av Edert brev av den 17 p:to, att varken Ni själv eller Mr. James kan komma över hit till Sverige i år, sedan jag nu dagligen (åtminstone under en lång tid) gått och inbillat mig, att anledningen till Eder tystnad antingen måste bero på att Ni var på resa hit eller dagligen beräknade att kunna vara det. Herrar Ägare hyste samma förhoppning om ett lyckligt slut som resultat av våra långa konversationer och skrivelser, men vad som icke så litet smärtar mig, nej, de flesta av oss är, att det synes framgå av Greve De la Gardies brev, att han tror eller misstänker, att jag skulle bedriva några mystiska affärer till skada för nuvarande ägarna, ty han har aldrig förut skrivit till mig på ett sådant språk, som han begagnar i detta brev, ehuru det är alldeles klart, att jag icke kan skada dem utan att skada mig själv (ty jag är ägare av 3 aktier i Gruvan) genom att önska, att Gruvan säljes billigt, ehuru jag gång efter annan upprepar, vad jag har sagt i mina förra brev, nämligen att jag är förvissad om att den kan fås för långt under dess inneboende värde, ty vilket värde skulle icke ett så vidsträckt koldistrikt hava i händerna på dem, som förstå att bearbeta och utnyttja det med omdöme. – Greve De la Gardies brev, av vilket jag skickar Eder ett utdrag, skulle hava sårat mig mycket mer, om jag icke vore fullt övertygad inom mig själv, att – huru få än mina dygder må vara – så har det bland mina fel aldrig funnits en gnista av vare sig dubbelhet eller egennyttia, och jag trotsar vem som helst, som följt mig på min

levnadsstig här och i England, att han skall finna något, som tyder på att jag avvikit från hederns strängaste bud i detta ords fulla betydelse, vilka mina övriga fel än må vara. – Efter mottagandet av Edert ovannämnda brev skickade jag det tillsammans med det här närslutna till Greve De la Gardie, och jag har sedan haft äran att ytterligare tala med honom härom. Om Mr. J. och hans vänner vilja bestrida utgifterna för min resa till England, är Greven villig att låta mig resa, men Ägarna äro så fattiga, att de icke kunna bekosta den. Jag skulle tro, att en sådan resa skulle kosta någonting omkring 100 eller 130 Pund Sterling, och det är sannerligen icke något stort belopp i samband med en angelägenhet av denna storleksordning. Huru som helst måste jag lämna både denna fråga och frågan om nyttan av en sådan resa till Mr. J:s och Edert avgörande. Jag kan säkert giva en bättre geologisk beskrivning av kolfältet än som kan erhållas (åtminstone tror jag det) från någon annan utan besök på platsen. – Om det skulle befinnas vara lämpligt att företaga en sådan resa, bör den äga rum så snart som möjligt. – Vad som än beslutades, godhetsfullt tillskriv mig så snart som möjligt något definitivt. Beträffande den kungliga inbjudningen skrev jag därom med Greve De la Gardies egna ord i mitt brev av den 29 juli, som jag hoppas, att Ni för länge sedan mottagit.

Jag tecknar
Högaktningsfullt
T.S.

Copy.

Krageholm den 5:te Sepr 1821

Herr Directeur Stawford,

Brevet af den 1st har Jag emottagit etc., etc.,

Anm.: Tyvärr finnes icke fortsättningen av detta brev från Greve De la Gardie.

Skånska Stenkohl Grufvan 7:de oktober 1821

S.H.T.

Herr Överste Tygmästare m.m. Elfving
Kristianstad.

Jag har haft äran emottaga Herr Överstens m.m. nådiga skrivelse av den 27:de sistl. månad och beklagar, att jag inte var hemma att besvara den snarare. – Kolen No. 1 eller prima sort kostar fritt ombord 2 Rdr Rgs per tunna och No. 2 En Rdr Rgs. – Till bevis på deras godhet har jag äran medsända avskrift av ett och extrakt av ett annat försök, som i detta ämne torde bevisa den mest opartiska jämförelse emellan svenska och engelska stenkol. Priset av engelska kol känner inte här omtrent, ej heller är det möjligt att bestämma frakten av våra kol till varest (jag förmodar dessa kol skulle avlämnas) vid Åhus. – Men Herr Major Gram (till vilken jag visade Tit:s brev) kan vidare uppgiva, vad till upplysning härvid åstundas som har denna detalj om hand.

Jag har äran etc., etc.

T.S.

Kopia.

Översättning.

London den 2 november 1821

Mr. Thomas Stawford
Höganäs

Jag tillskrev Eder från Dundee med fartyget ”Smart Caird”. Efter min återkomst har jag helt nyligen och äntligen mottagit Eder skrivelse av den 21 september, och jag är icke alls förvånad över den däri ådagalagda misräkningen. Om Ni själv och Edra vederbörande hava anledning att vara missnöjda, så försäkrar jag Eder, min bästa Herre, att jag även är det över Mr. James’ tanklösa och nyckfulla behandling av frågan, vilket man icke skulle hava väntat till följd av det sätt, på vilket han upptog affären, då den först framlades för honom, och därefter fullföljde den samma genom sitt tilltalande förslag till Eder förra december. Denna hans inställning torde även framgått av den förhoppningsfulla tonen i min korrespondens med Eder under denna tid. Det är mycket beklagligt, att icke endast Ni själv utan i synnerhet Greve De la Gardie skulle totalt misstolka den vänliga vink jag gav, då jag sände Eder Mr. James’ sista brev till mig den 16 juli, som nu ligger framför Eder och som jag försäkrar Eder vara det enda, jag mottagit från honom sedan de brev, vilka nu länge varit i Eder besittning och vilka jag tager för givet Ni översänt till Greven. Denna misstolkning har tydligen satt sin stämpel på Edert sista brev, men Ni torde observera, att min vink gavs med tanke på koncernens bästa och på grund av min egen övertygelse, att detta land framför andra i Europa är hemvist för företagsamhet och kapital, och dessutom inspirerades den av uppfattningen, att jag misslyckats i mina egna bemödanden med Mr. James – något som hans brev hänсыftar på – varför den för tillfället fick tjäna som en anvisning. Jag kan försäkra vederbörande, att mitt förslag var spontant och helt mitt eget, såsom Ni kan förstå därav att jag icke har fört någon annan korrespondens med Mr. James, än den Ni har hos Eder. Det är sant, att Mr. James vid vårt första samtal i ämnet förra året uttryckte en önskan, att Ni borde hava varit tillsammans med mig, men detta var endast mera för att Ni själv skulle kunna giva fullständiga upplysningar i många spörsmål, som endast Ni hade kunnat besvara. Jag önskar endast, att saker och ting hade utvecklats sig så, att det hade rättfärdigat Greve De la Gardies misstankar. Han har i alla händelser när som helst i sin makt, som han riktigt anmärker, att motverka ett dylikt förmodat uppträdande från vår sida, och jag hoppas, att han nu kommer att fritaga både Eder och mig från alla misstankar. Som redan nämnt, är jag lika förvånad över Mr. James’ handlingssätt, vilket Ni skall finna av min dagsskrivelse till honom, som följer:

London den 2 november 1821

Mr. Wm James,

Edert brev till mig av den 16 sistlidne juli, som jag genast vidareände till våra korrespondenter i Sverige, giver mig anledning att tillskriva Eder angående Höganäs-spekulationen, ehuru i detta brev, tvärt emot vad Ni i Eder korrespondens direkt med vederbörande sistlidne december och ställd till Mr. Stawford hade givit dem anledning att vänta, nämligen ett besök av Eder under loppet av sista säsongen, nu förklarar, att Ni icke kan företaga denna resa. Innan jag lämnade Dundee, meddelade jag Eder, att även jag hade skjutit

upp min resa till Sverige och att jag i stället ämnade besöka London, där jag genast skulle uppsöka Eder för att, om Ni ansåg det lämpligt, få ytterligare underhandla med Eder i denna affär, i vilken jag hade mottagit nya uppmuntrande meddelanden från Mr. Stawford, som en bekräftelse på vad han utan tvivel direkt hade skrivit till Eder den 10 Maj och åter den 8 juni, men som det nu visar sig, att Ni icke tagit någon notis om. Jag tillskrev Eder därför genast efter min ankomst till London den 15 september, och som jag icke fick något svar, återupprepade jag mitt meddelande till Eder den 29 samma månad och sade, att jag skulle förlänga min vistelse 14 dagar. Jag trodde då och blev även dagligen genom uppgifter på Edert kontor, No. 5 Boswell Court, föranledd att tro, att jag vilken vecka eller dag som helst skulle få nöjet att träffa Eder, men det har icke lyckats under hela mitt långa uppehåll, nu 6 veckor, i staden. Ni kan säkert förstå, att jag inte var så litet besviken över att förgäves hava varit nödsakad att offra så mycket av min tid, vilket en enda rad från Eder hade kunnat förhindra, och jag finner nu, att man icke kan lita på någon regelbundenhet i Eder korrespondens i detta fall, varför jag nu bestämt mig för att återvända till Dundee nästa söndag. – Som jag känner väl till huru mångsidig Eder sysselsättning är här i landet, skulle jag med nöje hava undseende med Eder beträffande min egen besvikelse, om det icke vore så, att mina svenska vänners känslor synas vara icke så litet sårade genom Edert plötsliga avbrott mitt i en aktiv korrespondens angående en fråga, som anses vara av ej ringa vikt för Sverige och som rönte mycken uppmuntran genom Eder första och enda skrivelse till Mr. Stawford sistlidne december. Han skriver till mig den 21 september, att Ni icke har tagit någon notis om hans i den mest inbjudande ton avfattade brev till Eder av den 10 maj och 8 juni, och detta sårar nu känslorna hos alla vederbörande, vilket framgår av en kopia av ett brev från Greve De la Gardie. I detta brev anklagas vi icke blott för att bagatellisera frågan, utan min vän Stawford anklagas direkt av Greven för att föra förmodade hemliga underhandlingar med Eder för att förlänga underhandlingarna och få affären avgjord till ett reducerat pris, som ligger långt under Gruvans beräknade värde! – Som jag har haft i uppdrag att under de sista 12 åren så gott som årligen besöka Sverige i affärer och har lärt mig att uppskatta ett folk, bland vilka jag har många vänner, kan Ni vara fullt förvissad att jag är synnerligen ledsen över att behöva uppträda på ett sätt, som synes såra mina korrespondenter, av vilka några intaga mycket framstående platser. Även vår vän Stawford, som dessutom är en främling i landet och högeligen beroende av vederbörande, blir på detta sätt försatt i en mycket säregen belägenhet genom Eder likgiltighet, som utsätter honom för en hel del obehag. Om inte för Eder skull, så beder jag Eder, att Ni för att stadga Edert rykte som en konsekvent och aktningvärd man gör ett tillbörligt slut på denna affär och lämnar våra vänner i Sverige, för vilka denna fråga är mycket delikat, åtminstone ett direkt svar på deras korrespondens och meddelar dem Edra nuvarande avsikter och att nu endast fordras Eder närvaro på platsen. Därigenom behöver vederbörande icke längre uppskjuta dispositionen av en för nationen så viktig egendom. I mitt brev till Eder från Edinbury sistlidne mars bad jag Eder framför allt att återsända de dokument, som lämnats i vår vän Griffits vård, och jag upprepar nu denna begäran och beder Eder uppmärksamma detta, ty de komma utan tvivel att behövas på annat håll. Var god observera, då Ni postar Eder korrespondens, att frankera den via Göteborg.

Högaktningfullt
Thomas Sime

Forts. på brev till Mr. Stawford.

Ni torde bemärka, att det är först under de tre sista åren, som en synnerligen god vän till mig här introducerade mig (för Mr. James) med anledning av Bornholmsaffären. Jag är själv en främling för Mr. James. Jag har från mycket trovärdigt håll hört, att han för 6 år sedan hade kunnat förfoga över en summa av 100.000 Pund Sterling i sina kolgruvor i skilda delar av

landet, men sedan dess hava tidsförhållandena medfört så stora förändringar, att gruvorna hava sjunkit så mycket i värde, att icke några pengar alls kunna skaffas fram på dem. Såsom tidigare nämnts, är hans yrke som egendomsmäklare så vitt jag förstår mycket inkomstbringande och för honom i intim kontakt med landets spetsar samt föranleder honom att hava många olika affärsförrättningar borta från hemmet, vilka vanligtvis personligen skötes av honom. Som han på grund härav har mycket att tänka på, förmoda hans vänner, att detta är orsaken till att han utan tvivel många gånger är mycket tankspridd i sina affärer, och jag måste tillskriva hans uppträdande i denna affär denna tankspriddhet. Han synes hava önskat genomdriva denna affär, men jag förstår nu, vad han även själv medgivit i sitt brev av den 16 juli, att han för närvarande icke har de erforderliga medlen. Under de sista två månaderna har han i Oxfordshire varit upptagen med undersökning och värdering av Hertigens av Marlborough vidsträckta domäner, som nu stå under förmynderskap, och då härtill även kommer en mångfald andra affärer, kan man möjligen förstå hans excentriska uppträdande. Jag betvivlar icke, att han inte slutligen själv kommer att lämna en förklaring, men för närvarande kan jag icke rekommendera att sätta något förtroende till honom, och jag hoppas, att Greve De la Gardie och de övriga vederbörande icke skola vänta sig av mig att hava några ytterligare framgångar i denna affär. Jag hoppas uppriktigt, att med hänsyn till mina åtgöranden i denna affär tillbörligt erkännande kommer att lämnas både mig och Eder för våra ansträngningar. Jag har åtminstone, som Ni förstår, ägnat mycket tid härpå, och mina utlägg för resor belöpa sig på åtminstone 50 Pund Sterling. Om något nytt skulle komma fram under vinterns lopp, skall jag icke underlåta att meddela Eder. Jag tecknar

Högaktningsfullt
Sign. Thos. Sime

Översättning.

Kolgrufvan den 30 november 1821

Greve De la Gardie.

Jag har härmed äran närsluta ett brev från Mr. Sime, daterat den 2 oktober. Jag har dröjt med översändandet i förhoppning att få mottaga ett nytt brev från Mr. James, vilket jag är övertygad Herr Greven förstår av Mr. Simes brev till Mr. James. Jag hade goda skäl att vänta, men hela denna tid har förflutit utan något brev. Jag ansåg det vara min plikt att icke vänta längre med att tillskriva Eder såväl angående edert nådiga brev till Major Gram som beträffande det samtal, som jag hade äran att föra med Eder på Kulla Gunnarstorp angående mina egna förhållanden vid Gruvan. Jag beder att få upprepa, vad jag har sagt förut, nämligen att huru få mina dygder än kunna vara, är jag fullt övertygad, att ingen människa (som känner mig) kan räkna egennytta som ett av mina fel. Vid sammanträdet år 1820 godkände jag (ehuru fullt övertygad, att mitt kontrakt var lagligt) £ 200 per år, så länge som antingen Gruvan i Höganäs eller någon annan gruva inom det i kontraktet omnämnda området bearbetades, och tog därvid risken av en växelkurs av Rdr 11 Bco per 1 Pund Sterling, vilket belopp jag hoppas Herr Greven vill vara nådig att anse så litet, som det är möjligt för mig att leva på, om jag skall leva så, som jag alltid varit van att leva, och vad jag har rätt att anse svara mot min ställning som gruvexpert. Herr Greven kan inhämta på härvarande kontor, att Mr. Henderson, som efterskickades (på min anhållan) för att hos mig vara konsulterande vid Gruvan hade £ 365 per år från en del av år 1807 och fram till samma tid 1811, och han var endast gruvexpert och icke gruvingeniör, men, som sagt, jag är icke och kommer aldrig att bli egennyttig och icke heller komma vinstgivande utsikter att någonsin för ett ögonblick leda mig bort från de

åsikter, som alltid skola vara de ledande hos den, som endast haft till mål och allvarligt önskat att vara en nyttig medlem i samhället, till och med i ett främmande land. Herr Greven behagade nämna, att jag i stället för Rdr 2200 Bco per år skulle få Rdr 1200 i samma mynt. Det, Herr Greve, är det omöjligt för mig att leva på, men om Herr Greven anser lämpligt, och som jag icke anser vara orimligt, att i stället (till dess Gruvans ställning ser ljusare ut) bevilja mig Rdr 1200 Bco jämte en bonus av två (2) skilling riksgäld för varje tunna kol No. 1 och No. 2, som årligen säljas från Gruvan, och att jag får tillåtelse att bryta så mycket, som kan säljas, d.v.s. i samråd med Styresmännen, är jag villig att försöka vad som kan göras. Jag hoppas, att Herr Greven vill finna detta vara mera billigt, emedan det vid sidan av mina £ 200 även tillkommer mig en bonus av 2 skilling banco för varje tunna kol No. 1, som säljes över 45.000 tunnor per år. Jag skall ytterligare endast bedja få påpeka, att detta medgivande upphör, om det skulle bliva så, att Gruvan har råd därtill, jag då skall betalas enligt mitt kontrakt av år 1797 samt enligt vad som bestämmes i protokollet från sammanträdet år 1810. Från min sida kommer kontraktet alltid att betraktas som permanent och lagligt. Jag vill icke besvära Herr Greven med att upprepa, vad som ofta sagts förut, nämligen att det säkerligen icke var mitt fel, att Ryd aldrig blev en framgång (kostnaderna beräknades till Rdr 300.000 Bco, och vi voro tvungna att giva upp, innan 2/3 av denna summa hade förbrukats där). I fullt förtroende till Herr Grevens välkända sinne för rättvisa och billighet har jag äran teckna

Med utmärkt högaktning

T. Stawford

Översättning.

Hälsingborg den 1 december 1821

C.D. af Uhr

Gefle.

Jag borde pliktskyldigast hava kommit med en ursäkt för att jag icke långt förut erkänt mottagandet av Edert brev av den 7 sistlidne september, om jag icke med avsikt hade väntat härmed i förhoppning att få ett avgörande svar från England beträffande Gruvan, vars välfärd alltid legat Eder varmt om hjärtat. Jag kan inget bestämt säga. Som varken Mr. Sime eller jag hört någonting från den engelsman, som tänkte köpa Gruvan, vet jag icke hans avsikt, men strax efter mitt sista brev till Eder mottog jag ett brev från Mr. Sime jämte ett bilagt brev från Mr. J., däri han skriver, att det är omöjligt för honom att resa till Sverige i år, emedan han icke kan få avyttrad den egendom, huvudsakligen kolgruvor, som han önskar sälja. Detta var verkligen mycket oväntat, eftersom frågan från början upptogs med sådant intresse och märkbar iver. "Hade järnet smitts, medan det var varmt", hade måhända förhållandena nu varit annorlunda, men vi voro då så upptagna med våra funderingar på 10.000 aktier och en million Rdr Bco (medan min plan, som Ni vet, aldrig sträckte sig högre än Rdr 400.000 Bco), att vi visade oss ganska liknöjda. Huru härmed än må förhålla sig, synes det fortfarande egendomligt, att jag icke har fått ett definitivt svar från Mr. James, men jag tror, att han har viljan, men saknar pengarna, emedan han, som sagt, icke kan få sin tillgång i form av egendom förvandlad till kontanter utan att göra alltför stora uppoffringar. Under senare hälften av september satte jag upp ett förslag över de utvägar, jag ansåg lämpligast i vårt nuvarande läge, men som Ägarna icke hava haft något sammanträde, har jag icke meddelat dem detsamma, men de inbilla sig vara så kunniga och kloka, att de anse det vara fullkomligt onödigt att inhämta mitt råd i en dylik fråga, men för Edert bedömande skall jag här återgiva min plan.

P.M. över förslag att bilda ett nytt bolag för att köpa Gruvan i Höganäs: I stället för att försöka anskaffa ett belopp på Rdr 1.000.000 skulle det endast erfordras Rdr 400.000, d.v.s. Rdr 250.000 till de nuvarande Ägarna och en fond på Rdr 150.000 för att fortsätta brytningen antingen vid Ryd eller där det befinner vara lämpligt efter olika borrhörsök.

- 1) Lämna en tillförlitlig redogörelse över Gruvans ställning till dem, som redan hava tecknat sig enligt planen med 1 million Rdr, så att de tydligt och klart se, att den nuvarande dåliga ställningen beror på att man började utvinningen vid Ryd utan att på långt när äga det kapital, som man räknade med för att genomföra densamma.
- 2) För att övertyga aktietecknarna att denna redogörelse är fullt riktig, skulle en bland dem vald deputation skickas ned till Gruvan för att studera böckerna och andra papper för att få den erforderliga upplysningen om huruvida det var risk att förlora allt (såsom fallet blev för de gamla Ägarna). Hända vad som hända vill, är det omöjligt att förlora mer än hälften, och det står 100 mot 1, att de kunna förlora ens så mycket. Tvärtom är utsikten så gott som säker, att de skola göra en mycket stor vinst.
- 3) Under förutsättning att det finnes tecknare för 1/3 av den först föreslagna millionen, d.v.s. av 333.333 1/3 Rdr Bco, återstå ännu Rdr 66,666,32 för att komma upp till det belopp på Rdr 400.000, som jag föreslår, men jag skulle tänka mig, att dessa Rdr 66.666,32 lätt skulle kunna erhållas från dem, som redan tecknat sig för den första tredjedelen av millionen.

(22/9 1821)

T.S.

Nu tycker jag mig höra Eder säga: ”Ja, Ni sköter om Edra egna affärer utan att det minsta ägna Eder åt vad som rör puddlingsprocessen.” – Så är emellertid icke fallet .....

T. Stawford

Översättning.

Gruvan den 30 december 1821

Greve De la Gardie.

Jag hade äran att tillskriva eders Excellens den 30 p:to, och jag förstå av Edert brev till Major Gram, att det kommit fram.

Skälet till att jag nu besvarar Eder är, att jag vet Eder vara den enda person, som jag kan förlita mig på, då det gäller att skipa rättvisa mot mig i mitt nuvarande läge, och kännedomen om Eder nobla karaktär giver mig hopp om en gynnsam utgång. – I Edert brev till Major Gram skriver Ni, att Ni icke tror (såvida jag förstår svenskan rätt), att mera än Rdr 1200 Bco kommer att beviljas mig. Detta, Herr Greve, är detsamma som att säga till mig: ”Stawford, vi hava icke längre något arbete för Eder, gå nu och red Eder på egen hand, så gott Ni kan, oaktat Ni har tillbragt 25 av Edra bästa år i vår tjänst”. – Jag vädjar till Eder välkända rättvisa och högsinhet, ja, till hela världen och frågar, om jag har förtjänat detta, om detta är lönen för vad jag har gjort för Sverige, oberoende av Gruvan. Sedan jag år 1800 hade inlämnat en ugnsmo-
dell till Kungl. Vitterhets och Vetenskaps Samhället (Akademien) och intyg från Herr

Tarras och några andra herrar hade visat, att det blev en bränslebesparing på icke mindre än 80 %, blev jag förärad med en guldmedalj och efter den ugnsmodellen och andra ritningar äro nu alla ugnarna vid tvålökokerierna i Sverige konstruerade. – Jag vet mycket väl, huru taktlöst det är att tala om sina egna förtjänster, men det finnes tillfällen, då jag tror, att även detta är förlåtligt. Jag beder att få övergå och säga några ord om Gruvan. Jag vill icke besvara Herr Greven med att gå in på frågan om giltigheten av mitt av Ägarna underskrivna kontrakt, men det är dock tydligt för vem som helst, att om det finnes någon felaktighet, kan jag icke klandras härför såsom varande utlänning och fullkomligt främmande för språket. Jag tager mig friheten att säga, vad jag har sagt förut, att huru mina dygder än äro, så har egennyttan aldrig kunnat och kommer aldrig att kunna inräknas bland mina fel. Jag tänkte mig därför, att om jag icke skulle kunna få de Rdr 2200, som jag har haft på sista tiden, kunde det omöjligt föreligga något hinder för att giva mig en bonus för att komma upp till nämnda belopp. Skulle det gå till mera, förtjäna Ägarna mera härpå än jag, och skulle det icke gå upp till nämnda belopp, bliver förlusten givetvis min. I fullt förtroende på Herr Grevens godhet förlitar jag mig på Edert beskydd, och innan jag slutar, beder jag att få komma upp till Ägarnas sammanträde i Stockholm, där jag har några privata affärer, som jag kan ordna samtidigt. Jag skall ordna allting här vid Gruvan, så att med Guds hjälp ingenting skall fattas under min bortovaro, och skall nu endast tillägga, att jag icke har haft något brev från England, sedan jag sist hade äran att tillskriva Herr Greven.

Jag har äran teckna etc.

T. Stawford

Översättning.

Höganäs den 3 januari 1822

Fru Bagge
Göteborg.

Det är länge sedan jag hade nöjet att höra något från Eder eller att träffa Eder, och jag hade verkligen icke tänkt att besvara Eder denna gång, om icke oförutsedda omständigheter hade förmått mig härtill. Det är välbekant för Eder, att då jag första gången anmodades att komma hit, skulle jag bliva väl omhändertagen och att ett kontrakt undertecknades år 1797 med Gruvans Styresmän, enligt vilket jag från nämnda tid skulle uppbära en lön av £ 200 per år. Rdr 800 var då lika med detta belopp. Härtill kom en bonus för det kol, som transporterades härifrån. Nu får jag veta, att man har för avsikt att avsevärt minska detta belopp. Ni förstår helt säkert, min Fru, att jag icke kan finna mig i en sådan behandling, och inte heller kan det anses rätt, att jag efter att hava tillbragt hälften av mitt liv, och därtill den bästa hälften, i Gruvans tjänst och till dess bästa, nu skall behandlas på det sätt man ämnar. På grund av en av mig inlämnad inlaga funno Ägarna vid ett i juli 1810 hållet sammanträde rätt och billigt att hädanefter tillerkänna mig (såsom framgår av § 32) £ 200 per år enligt gällande kurs (detta borde hava fastställts i mitt ovannämnda kontrakt). Vid sammanträdet år 1820 var jag på grund av Gruvans osäkra ställning villig att påtaga mig risken av en kurs av Rdr 11 Bco per pund sterling. – Nu erfar jag från Greve J.P. De la Gardie, att de vid nästa sammanträde, som är utsatt till nästa månad, ämna besluta att giva mig endast Rdr 1200 (icke mer) eller icke ens hälften av vad som tillkommer mig. Detta, min Fru, är detsamma, som att säga: ”Stawford, vi kunna reda oss utan Eder, nu kan Ni gå och tag hand om Er själv, så gott Ni kan”. – Döm själv, min Fru, har jag efter så lång tid på denna plats förtjänat detta? Om det finnes något formfel i mitt kontrakt, kan väl icke jag – obekant med språket – beskyllas härför! Om Herr C.

Bagge eller Hans Excellens Ruuth hade under sin livstid förutsett detta (bättre än jag kunde), skulle de hava dragit försorg om att jag icke blivit bortdriven från en anläggning, där jag tillbragt den enda värdefulla delen av mitt liv med att bygga upp och hålla den i drift i en dålig bygd. Om någon skulle använda sig av det argumentet, att Gruvan icke lämnar tillräckligt stor vinst för att kunna betala ett så högt belopp, kan jag svara, att jag har aldrig önskat att få den summan, såvida jag icke får sköta Gruvan som jag själv önskar. Det är tvärt om så, att jag vet, att den kan lämna vinst. Den gamla Gruvan har alltid burit sig och lämnat vinst, och den nya skulle även hava gjort det, om vi hade haft tillräckligt med pengar att bryta den. Enligt en beräkning år 1802 erfordrades här för ett belopp av Rdr 300.000, men 2/3 härav blevo aldrig utbetalda. – Jag beder Eder om ursäkt för att taga upp så mycket av Eder tid och hoppas, att Ni vill vara vänlig och skriva några rader till Greve De la Gardie samt även till Styresmännen vid sammanträdet med en begäran att icke begå den orättvisa mot mig, som några av dem hava för avsikt att göra. – Ehuru jag är fullt övertygad, att mitt kontrakt är lagligt enligt en jurys bedömning, är jag villig att taga risken av en kurs, som giver mig Rdr 2200 Bco, till dess Gruvans öde avgöres vid nästa Riksdag. Jag har Herr Jacob Bagge att tacka för att icke min lön blev ännu mer reducerad vid ovannämnda sammanträde, och till nästa sammanträde har jag helt och hållet att lita till Eder godhet. Det är fastställt att äga rum den 21 denna månad. Jag vill även nämna, att jag, som jag skrev till Greve De la Gardie, var villig att godtaga de 1200 Rdr Bco per år, om jag dessutom kunde få en bonus av 2 skilling per tunna kol, försåld vid Gruvan, men oaktat detta är rätt och billigt, synes han icke ingiva mig någon förhoppning, att detta förslag skall godkännas, även om jag enligt Ägarnas beslut skall hava både £ 200 och en bonus för den kvantitet kol, som säljes över 45.000 tunnor per år.

Med hälsningar förbliver jag Eder
T. Stawford

Översättning.

Kohl Grufvan den 3 januari 1822

Direktör C.D. af Uhr
Gefle.

Jag hade äran att tillskriva eder den 1 sistlidne december och har sedan enligt löfte skrivit till England i förhoppning att få de upplysningar, Ni önskade därifrån. – Jag hoppas, att Ni vill ursäkta mig, att jag i detta brev besvarar Eder med kända fakta. Eder känsla för sanning och rätt samt Eder vänskap till mig skola tala till min förmån. Ni torde erinra Eder, att jag enligt beslut vid Ägarnas sista sammanträde i Hälsingborg förra året skulle få endast Rdr 1100 Bco för halva året, och enligt vad som beslöts i Stockholm skulle detta gälla till slutet av år 1821. Jag har nu fått meddelande från Greve De la Gardie, att det vid nästa sammanträde, som skall äga rum i Stockholm, kommer att bestämmas, att min lön skall bliva Rdr 1200 Bco per år, d.v.s. hälften av vad som tillkommer mig. Jag har även erbjudit mig godkänna detta belopp, till dess Gruvans öde kommer att avgöras vid Riksdagens nästa möte, om jag kan få en bonus per tunna kol, men huru rimligt detta än kan synas för var och en, giver mig Greve de la Gardie inget hopp om att få denna bonus, vilket är det samma som att giva mig mitt avsked. Jag tager mig därför friheten att närsluta kopior av mitt kontrakt för att fråga, om icke svensk lag skyddar mig emot en dylik orättvisa. Jag vet, att inför en engelsk jury (även om det brister i den lagliga formuleringen) skulle jag få en dom till min favör. Jag utbeder mig därför Eder mening, och om det förefinnes någon tvekan, hoppas jag, att Ni ville rekommendera mig hos Eder stora bekantskapskrets. I Stockholms Post Tidning No. 181 såg jag ett tillkännagivande,

att en kolgruva i C.... hade brunnit. Utan tvivel skulle de vara villiga att anställa en kolexpert från Newcastle. Godhetsfullt gör mig den tjänsten att så snart det passar Eder låta mig få del av Eder åsikt angående nämnda frågor, varigenom Ni lägger ytterligare en tacksamhetsskuld på

Eder tillgivne
T. Stawford

Översättning.

Höganäs den 13 januari 1822

Fru Bagge
Göteborg.

Jag tog mig friheten att tillskriva Eder den 3 dennes, vars innehåll jag beder Eder att ännu en gång taga i övervägande. – Jag vet icke, vem som skall få Eder fullmakt vid Ägarnas kommande sammanträde, och jag beder därför att få giva eder en vink i likhet med vad jag gjorde angående de 13.000 Rdr år 1820. – Om ingen frågar efter Hans Excellens' konto med Gruvan, tror jag, att det av vissa skäl inte kommer att framläggas. – Enligt böckerna står han i skuld för Rdr. 29.524:14:5 Bco och Grevinnan Ruuth för Rdr 1634:24:8. – Jag behöver icke tillägga, att ingen utom Ni själv behöver veta, varifrån dessa uppgifter hava kommit. Jag förbliver

Eder förbundne
T.S.

Översättning.

Höganäs den 13 januari 1822

Generalen m.m.
Greve De la Gardie
Stockholm.

Den 30 förra månaden tog jag mig friheten att besvara Herr Greven med ett brev, vari jag utbad mig tillstånd att få komma upp till Ägarnas sammanträde i Stockholm, och jag väntar på detta tillstånd ända till dess tisdagsposten ankommer. – Jag befarar dock att bliva förhindrad och har därför tagit mig friheten att skicka in min berättelse över vad som har gjorts sedan sista sammanträdet jämte ett memorial, vari jag utbeder mig Herr Grevens bistånd. Jag gör detta fullt förlitande mig på såväl Eder kända rättskänsla som på den välvilja, Ni alltid visat mig.

Jag har äran teckna etc.
T.S.

Höganäs den 17 januari 1822

Generalen Greve De la Gardie
Stockholm.

Jag hade äran tillskriva Herr Greven den 13 dennes och hoppas, att mitt brev har kommit tillhanda. Sedan dess har jag sett, vad Herr Greven har varit nådig att skriva till Major Gram angående mig, och på grund härav samt även på grund av min hälsa, som icke har varit god de sista dagarna, har jag beslutat att stanna hemma, tills något annat tillfälle erbjuder sig för mig att resa till Stockholm. Jag gör detta, Herr Greve, så mycket mera frivilligt, som jag fullt förlitar mig på Herr Grevens skydd mot varje orättvisa, och att Eder känsla för rätt och billighet skall tillerkänna mig vad jag drägligt kan leva på.

Jag har äran teckna etc.

T. Stawford

Översättning.

Utdrag ur brev av den 26 januari 1822 till Major F. Forsell, Göteborg, angående maskineriet till ångfartyget "Caledonia".

"..... Allmänheten svävar i fullständig okunnighet om Gruvans verkliga ställning, d.v.s. att den gamla Gruvan alltid har burit sig och lämnat vinst, även förra året, ehuru vi icke hade några affärer på Stockholm för Kronobränneriets räkning. Vi hava dock betalt Rdr 10.000 Bco gamla skulder, ca 10 á 12 % (icke tidigare åsamkade av den gamla Gruvan), utan pengar utgivna för mycket olika ändamål. Jag har förut omtalat för dig, att jag, då den nya Gruvan projekterades, sade till Ägarna, att vi utan en fond av Rdr 300.000 Bco aldrig skulle gräva upp en enda torva för att påbörja en kolgruva, men oaktat aktierna på grund härav ändrades från Rdr 500 (beloppet för den gamla Gruvan) till Rdr 3.000 per styck med ett antal av 120 st., så hade vi, då hälften eller så nära hälften man kan komma hade givits ut, icke tillräckligt med kontanter för att fortsätta. Som sagt, ursäktar jag å ena sidan dessa herrar, men å den andra har det aldrig funnits någon varken bland mina egna landsmän eller bland andra, som klagat på maskinerierna i Höganäs. – Jag vet, att du är en så god vän till mig, att du ursäktar mig för att jag besvärar med en så lång avvikelser från vårt ämne, men återvänder nu till ditt brev, fullt förvissad över att den dagen icke är så långt avlägsen, då jag skall bliva helt fri från allt vad som har med Gruvan att göra." .....

T. Stawford

Översättning.

Hälsingborg den 27 januari 1822

Fru Bagge
Göteborg.

Jag beder härmed att få framföra mitt förbindligaste tack för Edert nådiga brev av den 12 dennes och för eder välvilliga inställning till mina affärer med Gruvan. Ni behagar säga, vilket även är alltför sant, att Ni så litet känner till Gruvans affärer och ställning. Ja, det är den största olycka för Gruvans ägare (d.v.s. en del av dem), att det är endast några mycket få, som känna till Gruvans verkliga ställning och i synnerhet vad som bragte den i denna ställning. Då Herrarna Broling och Uhr reste till England, anmodade de mig att utarbete ett förslag att sälja

Gruvan för Rdr 250.000 eller samma belopp, för vilket den år 1817 erbjöds till Staten, och den senare av dessa herrar sade, att det utan tvivel skulle hava lyckats, men allting skall nu utföras på ett dunkelt och hemlighetsfullt sätt. Dock, huru dåligt Gruvan än har gått sista året genom att vi icke hade några affärer på Stockholm, hava vi dock "klarat oss" och betalat skulder till ett belopp av Rdr 10.000 Bco, som Gruvan icke borde hava burit och som utgör ca 10 % av det kapital, som den gamla Gruvan har kostat. Jag beder Eder förlåta mig, att jag tager så mycket av Eder tid i anspråk, men det förefaller mig mycket egendomligt, att ingen av vederbörande i Göteborg då han är nere här i trakten, vill komma ut till Gruvan och på kontoret se, huru förhållandena äro eller snarare hava varit nu sedan någon tid tillbaka. – I det memorial, som ingavs till hans Maj:t för upplåning av de 75.000 Rdr Bco från Staten, säges, att det skedde efter överläggning med mig. Jag har alltid motsatt mig detta steg, och vid sammanträdet i Stockholm år 1818 beslöts enhälligt genom förmedling av Herrarna Wahrendorff, att vi icke skulle mottaga pengarna, vilket även protokollet från Bolagsstämman visar, och oaktat mitt namn nämnes i ovanstående memorial, kände jag icke till det, förrän Hans Excellens skrev till Major Gram: "Säg till Tit. Stawford, att han börjar med Ryd, pengar skall inte brista honom". Det är hela konsultationen med mig i denna angelägenhet, och om någon från Göteborg hade varit närvarande vid sammanträdet år 1819, hade han ansett, att Hans Excellens och Wahrendorffarna, vilka i strid med beslutet vid föregående sammanträdet i Stockholm hade lyft pengarna, borde ensamma hava svarat för utbetalningen av Rdr 51.000 Bco. Jag tog mig friheten att skriva några rader den 13 ds, och på grund av innehållet hoppas jag, att brevet kommit fram. – Jag har äran teckna

T.S.

Bilaga till Stawfords Copy Book.

I ett brev av d. 8/6 1821 skriver Stawford till Mr. James i Coventry, att Soapers Waste lätt kan anskaffas för eventuell tillverkning av glasflaskor.

Soapers Waste, avfall från såpfabrikation, är, såsom råmaterial, för nutida glasbruksfolk okänt.

I tidskriften "Lördags-Magasinet", december 1836, finnes en artikel om "glasets historia och tillverkning" och där finnes följande -"- "buteljglas erhålles af 27 vikter järnhaltig sand, 25 kalk och 200 urlakad träaska -"- . I stället för kalk kan man nyttja såpsjudareaska"; -"- .

Det är således antagligt, att det gäller såpsjudareaska.

Lördags- Magasinets artikel är med all sannolikhet översatt från en engelsk.

Fast buteljglastillverkningen åren 1805 – 1810 misslyckades, på grund av sandens mindre lämplighet samt nog annat med, och alla åren lämnade förlust, nämner St-d till Mr. James att det vore passande med buteljglasbruk.

Inte besynnerligt, att engelsmännen drogo sig tillbaka och ej ville placera pengar i Höganäs.

De funno nog St-ds upplysningar mer eller mindre ovederhäftiga – eller för skrytsamma.

Swanberg.